

II. Drättselkammaren.

Enär de viktigaste af Drättselkammaren handlagda ärenden redan blifvit omnämnda under föregående afdelning, torde blott följande här böra upptagas.

a) Ärenden beträffande förvaltningen af stadens fasta gods.

Dels på grund af särskilda utaf Stadsfullmäktige gifna och i det föregående berörda bemyndiganden, dels i stöd af den i Drättselkammarens reglemente Kammaren medgifna befogenheten att genom offentlig auktion försälja staden tillhöriga odisponerade byggnadstomter, försälde Drättselkammaren under året nedan upptagna odisponerade och arrendetomter jemte tillskottsområden, å hvilka, efter det de för desamma fastställda löseskillningar blifvit gjaldade medels kontant inbetalning eller medels utställande af skuldsedlar, hvilkas inlösen säkerställdes genom inteckning i tomten eller genom borgen, salubref af Drättselkammaren utfärdades å stadens vägnar:

Försäljning af
tomter.

Qvarter N:o	Tomt N:o	Gata	Köparen	Tomtens areal	Pris per qv. fot Fmk.	Köpeskillningens belopp Fmk.
61	5	Skilnads-	Lifförsäkringsaktiebolaget Kaleva ¹⁾ .	5,826	7,51	43,753 26
80	52	Eriks-	Studeranden J. Eichinger ²⁾	12,090	0,85	10,276 93
"	59	Wladimirs-	D:o d:o ³⁾	12,238	0,85	10,402 47
108	15	Jägare-	Smeden T. Frey oeh kronolänsmannen G. W. Nordberg ⁴⁾	18,756	0,95	17,818 20
"	20	Skarpskytte-	Byggmästaren N. Michelsson ⁵⁾	15,973,5	1,00	15,973 50
109	4	Jägare-	Bleckslagaren G. W. Sohlberg ⁶⁾	21,287	1,00	21,287 —
"	6	D:o	Gårdsegarene K. F. Rantanen och K. A. Löfman ⁷⁾	21,560	1,00	21,560 —
"	8	D:o	Enkan O. Jerrman jemte son ⁸⁾	19,600	0,90	17,640 —
115	11	Båtsmans-	Landthushållaren G. A. Michelsson ⁹⁾	11,229	1,00	11,229 —
116	25	D:o	Konduktören G. R. Lindqvist ¹⁰⁾	26,892	0,80	21,513 60
117	10	Docks-	Enkefru I. A. Sandberg med döttrar och enkan E. W. Blomqvist ¹¹⁾	13,668	0,70	9,567 60

¹⁾ Drkns prot. den 26 april § 1. — ²⁾ D:o d:o den 3 maj § 11. — ³⁾ D:o d:o den 3 maj § 11. — ⁴⁾ D:o d:o den 1 mars § 7. — ⁵⁾ D:o d:o den 2 augusti § 25. — ⁶⁾ D:o d:o den 1 mars § 13. — ⁷⁾ D:o d:o den 2 augusti § 25. — ⁸⁾ D:o d:o den 2 augusti § 25. — ⁹⁾ D:o d:o den 1 febr. § 12. — ¹⁰⁾ D:o d:o den 13 sept. § 18. — ¹¹⁾ D:o d:o den 20 sept. § 29.

117	12	Docks-	Maskinisten K. G. Engström ¹⁾ . . .	13,668	0,70	9,567	60	
"	33	Båtsmans-	Muraren J. Salenius ²⁾	9,728	0,75	7,296	—	
"	35	D:o	Timmermannen J. Pass ³⁾	9,728	0,65	6,323	20	
"	37	D:o	Målaregesällen J. F. Uskelander ⁴⁾ . .	9,728	0,65	6,323	20	
118	32	D:o	Maskinisten O. A. Eriksson ⁵⁾	8,750	0,65	5,687	50	
"	34	D:o	Hamnvaktmästaren J. E. Stenman ⁶⁾ .	9,750	0,65	6,337	50	
"	36	D:o	Sjömansenkan A. M. Sundholm ⁷⁾ . .	10,000	0,65	6,500	—	
120	28	D:o	Lotsstyrmannen A. G. Sjöberg ⁸⁾ . .	11,088	0,70	7,761	60	
123	25	Fabriks-	Byggmästaren G. A. Lindström ⁹⁾ . .	17,314	1,50	25,971	—	
124	7	Smeds-	Byggmästaren J. F. Nordberg ¹⁰⁾ . .	12,196,2	1,80	21,953	16	
"	9	D:o	Byggmästaren H. W. Nordberg ¹¹⁾ . .	14,066,6	1,66	23,350	55	
"	11	D:o	Hyrkusken P. Huttunen ¹²⁾	12,837,1	1,67	21,437	96	
132a	18	Brobergskajen	Tvättinrättningsaktiebolaget i Hel- singfors ¹³⁾	13,750	0,48	6,600	—	
158	24	Gräsviks-	Studeranden J. Eichinger ¹⁴⁾	19,935	0,85	16,944	75	
"	43	Eriks-	D:o d:o ¹⁵⁾	20,493	0,80	16,394	88	
166	1b	Barnhems-	Handlanden M. Wirtanen ¹⁶⁾	15,395	0,72	11,084	62	
"	3	D:o	Fabrikanten J. Nissinen ¹⁷⁾	29,518	0,65	19,186	70	
"	15	Gräsviks-	Byggmästaren H. W. Nordberg ¹⁸⁾ . .	19,707	0,80	15,765	60	
174	61	Wladimirs-	Handlanden J. Tallberg ¹⁹⁾	66,071	0,60	39,642	60	
175	56	D:o	Ingenjören G. E. Berggren ²⁰⁾	103,649	0,50	51,824	50	
villan	8	Östra Brunnsparcken	Kommunalrådet F. W. Grönqvist ²¹⁾	134,100	—	9,000	—	
				Summa	740,591,4	—	535,974	48

Medelpriset för samtliga försålda tomter utgjorde sålunda 72,4 penni per qv. fot eller, med frånräknande af sist nämnda, utom den egentliga staden belägna tomt, 85,2 penni per qv.-fot.

Utfärdade salu-
bref.

Dessutom utfärdade Drätselkammaren under året salubref å nedan upptagna tomter, hvilka enligt förut gällande inlösningsvilkor fått af sina innehavare lösas till ego genom afbetalningar under tio års tid, utan att dock salubref utfärdats innan hela löseskillingen blifvit erlagd:

¹⁾ D:o d:o den 20 sept. § 30. — ²⁾ D:o d:o den 20 sept. § 27. — ³⁾ D:o d:o den 20 sept. § 28. — ⁴⁾ D:o d:o den 2 augusti § 25. — ⁵⁾ Drkns prot. den 13 sept. § 19. — ⁶⁾ D:o d:o den 2 augusti § 25. — ⁷⁾ D:o d:o den 13 sept. § 17. — ⁸⁾ D:o d:o den 20 sept. § 26. — ⁹⁾ D:o d:o den 1 febr. § 13. — ¹⁰⁾ D:o d:o den 8 nov. § 1. — ¹¹⁾ D:o d:o den 8 nov. § 1. — ¹²⁾ D:o d:o den 25 okt. § 1. — ¹³⁾ D:o d:o den 28 dec. 1888 § 4. — ¹⁴⁾ D:o d:o den 3 maj § 11. — ¹⁵⁾ D:o d:o den 3 maj § 11. — ¹⁶⁾ D:o d:o den 15 febr. § 4. — ¹⁷⁾ D:o d:o den 28 dec. 1888 § 12. — ¹⁸⁾ D:o d:o den 27 juli 1888 § 14. — ¹⁹⁾ D:o d:o den 25 jan. § 5. — ²⁰⁾ D:o d:o den 1 mars § 17. — ²¹⁾ D:o d:o den 10 maj § 28.

Qvarter N:o	Tomt N:o	G a t a	K ö p a r e n	Tomtens areal qv.-fot	Pris pr qv.-fot <i>Fmf.</i>	Löseskil- lingens belopp <i>Fmf.</i>
81	35	Vladimirs-	Enkan E. G. Kistolin ¹⁾	15,140	0,50	7,570 —
105	2	Skarpskytte-	Fröknarna S. E. och H. A. Långström ²⁾	13,521,38	0,35	4,732 35
"	23	Bergmans-	Bagaren F. Feodoroff ³⁾	12,141	—	2,992 12
114	19	Sjömans-	Enkan W. Lindberg ⁴⁾	8,081,7	0,40	3,232 68
"	29	D:o	Stadsmissionen i Helsingfors ⁵⁾	12,914,85	0,30	3,874 46
155	15	Lappviks-	Öfversten K. Theslöfs sterbhusdelegare ⁶⁾	10,000	0,30	3,000 —

I stöd af Stadsfullmäktiges dels under året dels tidigare fattade beslut afslutade Drätselkammaren legoafstal beträffande staden tillhörig jord uti följande fall:

Utarrenderade lägenheter.

N:o å kartan	Lägenhetens namn	Areal	Arendatorns namn	Arrende- tidens utgång	Grundränta i tunnör	Årlig pen- ning- afgäld <i>Fmf.</i>
60a	Artillerigården	5,417 tunnll.	Ingeniörstyrelsen i Fin- ländska militärdistriktet ⁷⁾	1918 Dec. 31	—	2,400 —
28	Aspnäs, plantage	—	Enkan A. Sidneff ⁸⁾	1893 " "	—	750 —
"	" upplagspl.	36,000 qv.fot	Förvaltaren G. Pesonen ⁹⁾	" " "	—	300 —
62	Berga, tomplats	11,900 "	Apotekaren A. Artemjeff ¹⁰⁾	1904 " "	—	500 —
	<i>Berghäll:</i>					
	Andra lin. N:o 17	14,734 "	Handland. M. Gustafsson ¹¹⁾	1918 " "	—	475 —
	" " "	19 14,734 "	Timmermannen A. Haavis- to ¹²⁾	" " "	—	250 —
	" " "	23 14,734 "	Bolaget Askel ¹³⁾	" " "	—	258 —
	" " "	25 14,734 "	D:o d:o ¹⁴⁾	" " "	—	305 —
	Tredje " "	14 16,541 "	Stenhugg. F. V. Eklund ¹³⁾	" " "	—	321 —
	" " "	18 14,628 "	Byggmäst. G. F. Willand ¹⁵⁾	1919 " "	—	183 —
	" " "	22 14,628 qv.fot	Kakelugnsmakaren J. Ky- lander ¹⁶⁾	" " "	—	183 —
	" " "	24 14,628 "	Bolaget Askel ¹⁷⁾	1918 " "	—	234 —
	" " "	26 14,628 "	D:o d:o ¹⁸⁾	" " "	—	278 —

¹⁾ Drkns prot. den 8 mars § 1, brefk. N:o 67. — ²⁾ D:o d:o den 15 mars § 6, brefk. N:o 78. — ³⁾ D:o d:o den 17 maj § 7, brefk. N:o 117. — ⁴⁾ D:o d:o den 18 jan. § 18, brefk. N:o 30. — ⁵⁾ D:o d:o den 31 maj § 14, brefk. N:o 137. — ⁶⁾ D:o d:o den 20 dec § 7, brefk. N:o 265. — ⁷⁾ D:o d:o den 4 jan. § 27. — ⁸⁾ D:o d:o den 1 mars § 4. — ⁹⁾ D:o d:o den 15 mars § 3. — ¹⁰⁾ D:o d:o den 21 juni § 12. — ¹¹⁾ D:o d:o den 29 mars § 4. — ¹²⁾ D:o d:o den 24 maj § 13. — ¹³⁾ D:o d:o den 27 sept. § 12. — ¹⁴⁾ D:o d:o den 4 okt. § 9. — ¹⁵⁾ D:o d:o den 24 maj § 13. — ¹⁶⁾ D:o d:o den 15 nov. § 14. — ¹⁷⁾ D:o d:o den 27 sept. § 12. — ¹⁸⁾ D:o d:o den 27 sept. § 12.

	Fjerde lin. N:o 6	14,800	qv.fot	Banmästaren K. Kronlund ¹⁾	1918	Dec.	31	—	211	—
	Femte " " 8	19,684	"	Smeden A. W. Liiman ²⁾	"	"	—	—	197	—
	" " " 10	15,392	"	Villaegaren K. G. Ruutiainen ³⁾	"	"	—	—	170	—
	plantage	—		Enkan A. Sidneff ⁴⁾	1889	"	—	—	150	—
100	Bleholmen, Norra, upplagsplats 1 & 2	64,000	"	Friherre A. v. Alfthan ⁵⁾	1915	"	—	—	200	—
	Djurgårdsvillan									
	N:o 6	2	tunnl.	Helsingfors sjukhem ⁶⁾	1939	"	—	—	260	—
	D:o " 10	0,85	"	Byggmästaren N. Michelson ⁷⁾	"	"	—	—	316	—
	D:o " 11	0,80	"	Målaren U. Palmu ⁸⁾	"	"	—	—	315	—
	D:o " 12	0,78	"	Byggmästaren N. Michelson ⁸⁾	"	"	—	—	150	—
	D:o " 13	1,75	"	„De gamles vänner ⁹⁾	"	"	—	—	285	—
	Fölisön	77,10	"	Helsingfors utskänkningsaktiebolag ¹⁰⁾	1919	"	—	—	3,000	—
75 & 76	Gardesträdgården, plantage	—		Trädgårdsmästaren M. Petrakoff ¹¹⁾	1889	"	—	—	100	—
61 b	Hesperia	5,126	"	Restaurat. F. Forsström ¹²⁾	1891	Mars	31	—	3,000	—
54 & 55	Humbleberg & Råstad N:o 20	153,000	qv.f.	Arkitekten J. Ahrenberg ¹³⁾	1919	Dec.	31	—	229	—
	Junkarskolans plantage	4,855	tunnl.	Handlanden G. Barkoff ¹⁴⁾	1890	"	—	—	300	—
	Kaisaniemi värdshus	—		Restauratören G. A. Wickström ¹⁵⁾	1894	Sept.	30	—	4,500	—
133	Råholmen, stadens andel	4,91	tunnl.	Handlanden N. T. Resvoy ¹⁶⁾	1893	Juli	31	0,156	50	—
	Surutoin, åkerj.	—		Handland. C. E. Eklund ¹⁷⁾	1889	Dec.	31	—	151	—
	" " "	—		Hyrkusken A. Berndtson ¹⁸⁾	1890	"	—	—	250	—
22	Sörnäs: upplagspl. N:o 1	36,200	qv.fot	Firman T. & J. Salvesen ¹⁹⁾	1894	"	—	—	362	—
	" " 2	54,400	"	D:o d:o ¹⁹⁾	"	"	—	—	544	—
	" " 3	56,600	"	D:o d:o ¹⁹⁾	"	"	—	—	566	—
	" " 4	46,200	"	Stationsinspektorn F. Stormbom ¹⁹⁾	"	"	—	—	470	—
	" " 5	47,700	"	D:o d:o ¹⁹⁾	"	"	—	—	615	—
	bostadstomt	14,400	"	Statsjernvägarne ¹⁹⁾	1939	"	—	—	144	—

1) Drkns prot. den 29 mars § 7. — 2) D:o d:o den 29 mars § 6. — 3) D:o d:o den 3 maj § 2. — 4) D:o d:o den 1 febr. § 7. — 5) D:o d:o den 22 nov. § 7; arrendet utgör för åren 1899—1909 *Fmk* 350 och för åren 1909—1915 *Fmk* 500. — 6) D:o d:o den 27 sept. § 26. — 7) D:o d:o den 1 febr. § 14. — 8) D:o d:o den 29 mars § 13. — 9) D:o d:o den 27 sept. § 27. — 10) D:o d:o den 29 mars § 8; arrendet för Meilans hemman deremot minskadt med 600 mk, enl. Drkns prot. den 22 febr. § 3. — 11) Drkns prot. den 1 febr. § 11. — 12) D:o d:o den 22 mars § 7. — 13) D:o d:o den 11 okt. § 10. — 14) D:o d:o den 18 okt. § 29. — 15) D:o d:o den 1 febr. § 21 och 11 okt. § 9. — 16) D:o d:o den 22 nov. § 6. — 17) D:o d:o den 25 jan. § 3. — 18) D:o d:o den 13 dec. § 1. — 19) D:o d:o den 4 okt. § 1.

Emedan plantagen å *Humbleberg*, jemlikt Stadsfullmäktiges beslut af den 10 oktober 1882, äro utarrenderade med skyldighet för arrendatorn att vid förefallande behof till staden afträda de delar deraf, som jemlikt förenämnda beslut komme att indelas uti bostadsvillor, mot åtnjutande af motsvarande nedsättning af arrendeafgålden, beslöt Drätselkammaren¹⁾, i anledning af att villalotten N:o 22 å Humleberg under föregående år särskildt utarrenderats, minska den från plantagen utgående grundräntan med 0,23 tunnor råg samt penningefgålden med 30 mk 75 pi.

Minskning af arrendet för plantagen å Humleberg.

Med anledning af att den utaf trädgårdsarkitekten K. Forsberg år 1865 uppgjorda kartan öfver Djurgårdsvillorna befunnits så till vida oriktig, att de under året utarrenderade villorna N:ris 10, 11 och 12 icke kunde erhålla den areal, som enligt kartan borde dem tillkomma, företog Drätselkammaren²⁾ en reglering af desamma, hvarmed vederbörande arrendatorer förklarade sig nöjde. — Men emedan tillika befunnits, att osäkerhet rådde beträffande den riktiga rån mellan Djurgårdsvillorna och det för statsjernvägarnes räkning exproprieerade området, anhöll Drätselkammaren³⁾ hos Guvernören om vederbörande landmätarens förordnande att utstaka de riktiga rålinierna mellan statsjernvägarnes område och stadens egor.

Reglering af Djurgårdsvillorna N:ris 10, 11 och 12 samt rån mot Statsjernvägarne.

Uti det under föregående år⁴⁾ uppkomna ärendet angående bortskaffandet af en utanför området N:o 21 i Sörnäs befintlig, kaptenen F. L. Henell tillhörig landningsbrygga ålades kaptenen Henell genom utslag af Guvernören⁵⁾ att undanskaffa bryggan. Öfver utslaget anförde Henell besvär hos Kejs. Senaten, öfver hvilka besvär Drätselkammarens utlåtande infordrades⁶⁾, hvarefter Kejs. Senaten faststälde⁷⁾ Guvernörens utslag, med tillägg att bortskaffandet skulle ega rum inom åtta dagar efter delgifvandet.

Bortskaffande af en brygga i Sörnäs.

Enahanda omgång och resultat hade det i föregående årsberättelse⁸⁾ berörda ärendet angående undanskaffandet af en Henell tillhörig badstugubyggnad, jemväl belägen å nyssnämnda område i Sörnäs; blott att tiden för undanskaffandet fastställdes till den 1 oktober 1889⁹⁾.

Bortskaffande af en badstugubyggnad i Sörnäs.

Uti det jemväl sedan föregående år¹⁰⁾ beroende ärendet angående Drätselkammarens ansökan om förbud för handlanden A. Lindström att fortsätta

Bortskaffande af en beumjölsvagn å Grejus.

¹⁾ Drkns prot. den 3 maj § 20. — ²⁾ D:o d:o den 10 maj § 7 och 31 maj § 30. — ³⁾ D:o d:o den 29 nov. § 8; Drkns skriv. N:o 247 af s. d. — ⁴⁾ Se 1888 års berättelse pag. 67. — ⁵⁾ Guvns utslag af 26 jan. — ⁶⁾ Drkns prot. den 31 maj § 28, Drkns brefk. N:o 150. — ⁷⁾ Kejs. Senatens utslag af 21 aug., Drkns prot. den 20 sept. § 6. — ⁸⁾ Se 1888 års berättelse pag. 68. — ⁹⁾ Guvns utslag af 18 jan., Drkns prot. den 17 maj § 39 och brefk. N:o 149, Kejs. Senatens utslag af 21 aug., Drkns prot. den 20 sept. § 7. — ¹⁰⁾ Se 1888 års berättelse pag. 68.

återuppförandet af en utan godkända ritningar bygd och sedermera nedbrunnen benmjölsqvarn å staden underlydande Grejus hemmans mark samt hans förpligtande att nedrifva den påbörjade byggnaden, biföll Guvernören¹⁾ Drättselkammarens yrkande samt utsatte ett vite af 200 mk för byggnadsarbetets fortsättande äfvensom enahanda vite för det redan uppfördas bortskaffande inom en månad efter delgifvandet. Efter i saken anförda besvär och afgifven förklaring²⁾, faststälde Kejs. Senaten³⁾ Guvernörens utslag med den modifikation, att bortskaffandet skulle ega rum före den 1 november.

Beviljande af
friare dispositi-
onsrätt.

Med anledning af särskilde arrendatorers ansökningar om erhållande af den, för intecknings vinnande i byggnaderna å deras arrendemark, enligt lag erforderliga rättigheten att, utan stadens hörande, till annan öfverlåta sin arrenderätt, beviljade Drättselkammaren, jemlikt Stadsfullmäktiges den 26 april och 5 september 1882 Kammaren gifna bemyndigande, att afgöra sådana ärenden, slik friare dispositionsrätt för följande arrendetomter inom staden:

N:o 3 vid Arbetaregatan i qv. N:o 169⁴⁾,
 ,, 6 ,, Båtsmansgatan ,, ,, 112⁵⁾,
 ,, 9 ,, Jägaregatan ,, ,, 109⁶⁾;

äfvensom för följande utom staden belägna arrendelägenheter:

Berga, apotekstomt⁷⁾,
Berghäll, Andra linien N:o 9⁸⁾,
 ,, ,, ,, ,, 11⁹⁾,
 ,, ,, ,, ,, 13¹⁰⁾,
 ,, ,, ,, ,, 15¹¹⁾,
 ,, ,, ,, ,, 17¹²⁾,
 ,, ,, ,, ,, 19¹³⁾,
 ,, Tredje linien ,, 12¹⁴⁾,
 ,, ,, ,, ,, 16¹⁵⁾,
 ,, ,, ,, ,, 18¹⁶⁾,
 ,, Fjerde linien ,, 5¹⁷⁾,
 ,, Femte linien ,, 8¹⁸⁾,

¹⁾ Guvns utslag af 15 jan., Drkns prot. den 1 mars § 10. — ²⁾ Drkns prot. den 14 juni § 6 och 21 juni § 15, Drkns brefk. N:o 151. — ³⁾ Kejs. Senatens utslag den 21 aug., Drkns prot. den 20 sept. § 8. — ⁴⁾ Drkns prot. den 31 maj § 5. — ⁵⁾ D:o d:o den 17 maj § 5. — ⁶⁾ D:o d:o den 1 mars § 2. — ⁷⁾ D:o d:o den 23 aug. § 4. — ⁸⁾ D:o d:o den 8 febr. § 2. — ⁹⁾ D:o d:o den 29 mars § 1. — ¹⁰⁾ D:o d:o den 31 maj § 1. — ¹¹⁾ D:o d:o den 5 april § 6. — ¹²⁾ D:o d:o den 28 juni § 2. — ¹³⁾ D:o d:o den 20 sept. § 4. — ¹⁴⁾ D:o d:o den 11 jan. § 23. — ¹⁵⁾ D:o d:o den 22 mars § 5. — ¹⁶⁾ D:o d:o den 13 dec. § 4. — ¹⁷⁾ D:o d:o den 1 febr. § 6. — ¹⁸⁾ D:o d:o den 20 dec. § 4.

*Djurgårdsvillan N:o 10¹⁾,
Holmnäs och Sundsberg L:a C 3²⁾,
Hörneberg³⁾.*

I stället för att de från dessa lägenheter utgående arrendeafgifterna förut varit säkerställda genom borgesförbindelser, blefvo nu på öfligt sätt vid den friare dispositionsrättens beviljande lägenheterna först in-tecknade staden till säkerhet för arrendeafgifternas utgörande.

Under året godkände Drätselkammaren inalles 52 borgesförbindelser för ingångna arrendeafstal, 8 för leverans- och entreprenadkontrakt samt 3 för skuldsedlar å köpeskillingar för tomter.

Godkända borgesförbindelser.

Uti sammanlagdt 50 fall godkände Drätselkammaren ingifna ritningar för tillärnade husbyggnader å stadens arrendemark, nämligen för 12 byggnadsföretag å Berghäll, 5 å Djurgårdsvillor, 3 å Fölisön, 2 å Arkadia, Blekholmen, Fogelvik, Humleberg, Meilans, Sandnäs, Strömstenska plantaget, Wallgård m. fl.

Godkända byggnadsritningar.

På grund af gjorda ansökningar och efter förestäld utredning om åtkomsten godkände Drätselkammaren de arrendeöfverlåtelser, genom hvilka nedan nämnde personer för återstoden af förut bestämd legotid förvärfvat sig besittningsrätt till följande arrendetomter inom staden:

Öfverlåtelser af arrenderätt.

Qvartar N:o	Tomt N:o	Gata	Den nye innehafvaren
82	1	Sandvikskajen	Förgyllaren E. Andersson ⁴⁾ .
109	9	Jägaregatan (hälften)	Restauratören K. F. Rantanen ⁵⁾ .
115	12	Båtsmansgatan	Villaegaren H. Asikainen ⁶⁾ .

Likaså godkände Drätselkammaren öfverlåtelserna af följande utom den egentliga staden belägna arrendelägenheter till nedan nämnde personer:

¹⁾ Drkns prot. den 13 dec. § 3. — ²⁾ D:o d:o den 4 jan. § 9. — ³⁾ D:o d:o den 9 aug. § 26. — ⁴⁾ D:o d:o den 27 sept. § 34. — ⁵⁾ D:o d:o den 1 mars § 3. — ⁶⁾ D:o d:o den 9 aug. § 11.

N:o	Lägenhetens namn	Den nye innehafvaren
14	<i>Backas</i> <i>Berghäll:</i>	Glasmästaren J. K. Strömmer ¹⁾ .
	Andra linien: N:o 1	Gårdsegaren G. A. Michelsson ²⁾ .
	” ” ” 3	Fabrikanten J. Böök ³⁾ .
	” ” ” 5	Poliskommissarien E. Parkkinen ⁴⁾ .
	Tredje linien: N:o 1	Kollegiassessorn A. Terentjeff ⁵⁾ , senare handlanden O. W. Eklund ⁶⁾ .
	” ” ” 5	Skomakaren I. Mattsson ⁷⁾ .
	Fjerde linien: N:o 1	Apotekaren J. Grönberg ⁸⁾ .
	” ” ” 2	Agronomen G. Nyholm ⁹⁾ .
	” ” ” 4	Handlanden K. Silander ¹⁰⁾ .
	” ” ” 7	Byggmästaren M. Lindblad ¹¹⁾ , senare pianofabrikanten K. A. Sandströms barn ¹²⁾ .
	Femte linien: N:o 10	Muraren K. A. Wainio ¹³⁾ .
	<i>Djurgårdsvillan</i> N:o 4	Enkefru A. Lange ¹⁴⁾ .
	” 11	Byggmästaren N. Michelsson ¹⁵⁾ .
27 a	<i>Fogelvik</i>	Skräddaren M. Rintala ¹⁶⁾ .
54 & 55	<i>Humleberg o. Råstad:</i> N:o 4	Handlanden K. J. Liljeström ¹⁷⁾ .
	” 5	Sjökaptenen G. T. Dahlström ¹⁸⁾ .
	” 7	Hyrkusken P. Huttunen ¹⁹⁾ .
	” 8	Villaegaren K. H. Ahlgren ²⁰⁾ .
	<i>Janssonska odlingarna</i>	Handlanden A. Pehrsson ²¹⁾ .
85	<i>Lökholmen:</i> N:o 3	Handlanden F. J. F. Sjöblom ²²⁾ .
43 a	<i>Malm</i>	Statsjernvägarne ²³⁾ .
	<i>Mejlans villa</i> N:o 6	Handlanden A. Stude ²⁴⁾ .
22	<i>Södervik</i>	Handlanden E. Sergejeff ²⁵⁾ .
	<i>Vallgård</i> N:o 2	Hårdsegaren A. Wickström ²⁶⁾ .
	” 6	Sörnäs ånghyfleri- & snickeri-fabriks aktiebolag ²⁷⁾ .

1) Drkns prot. den 15 febr. § 21. — 2) D:o d:o den 9 aug. § 10. — 3) D:o d:o den 8 nov. § 11. — 4) D:o d:o den 26 april § 14. — 5) D:o d:o den 15 mars § 2. — 6) D:o d:o den 11 okt. § 5. — 7) D:o d:o den 23 aug. § 1. — 8) D:o d:o den 3 maj § 6. — 9) D:o d:o den 8 nov. § 11. — 10) D:o d:o den 12 april § 8. — 11) D:o d:o den 7 juni § 3. — 12) D:o d:o den 6 dec. § 7. — 13) D:o d:o den 11 okt. § 3. — 14) D:o d:o den 13 sept. § 4. — 15) D:o d:o den 29 mars § 3. — 16) D:o d:o den 13 dec. § 20. — 17) D:o d:o den 6 dec. § 22. — 18) D:o d:o den 20 dec. § 3. — 19) D:o d:o den 9 aug. § 1. — 20) D:o d:o den 1 nov. § 7. — 21) D:o d:o den 1 febr. § 10. — 22) D:o d:o den 31 maj § 12. — 23) D:o d:o den 1 nov. § 12. — 24) D:o d:o den 10 maj § 10. — 25) D:o d:o den 19 juli § 1. — 26) D:o d:o den 6 sept. § 14. — 27) D:o d:o den 1 febr. § 20.

98	<i>Vrakholmen</i>	Stenhuggaren F. Ahlstrand ¹⁾ , senare verkmästaren A. Meyer ²⁾ .
16	Ås N:o 12	Brädgårdsförvaltaren J. M. Nyholm ³⁾ .
	„ 14	Muraren O. R. Aspelin ⁴⁾ .
	„ 15	Hyrkusken H. Henriksson ⁵⁾ .
	„ 16 c	Apotekaren A. Lindström ⁶⁾ , senare handlanden J. Grönlund ⁷⁾ .
	„ 18	Hyrkusken K. O. Liuttu ⁸⁾ .
	„ 22	Handlanden A. Th. Råbergh ⁹⁾ .
	„ 23	Muraren K. G. Ruutiainen ¹⁰⁾ .

I öfverensstämmelse med Stadsfullmäktiges förut (se pag. 1—3) omtalade beslut angående utgifvande af ersättningar till särskilde innehafvare af arrendetomter för bortskaffande af åbyggnader, utanordnade Drätselkammaren under året, efter försiggångna underhandlingar, följande ersättningar för nedan nämnda tomter:

Ersättningar åt innehafvare af arrendetomter för bortskaffade åbyggnader.

Tomten	Innehafvare	Ersättningsbelopp <i>Smc.</i>
N:o 1 vid Kaptensgatan	Muraregesällen H. G. Ahlstedt ¹¹⁾	1,200
„ 5 „ Fiskaregatan	Enkan K. Lindström ¹²⁾	300
	Arbetaren G. F. Blankman ¹³⁾	200
„ 6 „ „	Enkan W. Törnroos ¹⁴⁾	200
„ 27 „ Båtsmansgatan	Filaren D. O. och Maskinisten K. F. Weckman ¹⁵⁾	500
„ 26 „ „	Arbetskarlen G. A. Lindström ¹⁶⁾	200
„ 34 „ Sjömansgatan	Timmermannen A. Skutvik ¹⁷⁾	300
„ 39 „ Wladimirsgat.	Maskinisten E. Selin ¹⁸⁾	4,300
„ 32 „ Andraegatan	Formannen J. F. Grönlund ¹⁹⁾	2,050
	Enkan E. G. Lundström ²⁰⁾	3,250
„ 33 „ „	Gårdsegaren G. W. Lindfors ²¹⁾	8,000
	Summa	20,500

¹⁾ Drkns prot. den 13 sept. § 12. — ²⁾ D:o d:o den 13 dec. § 19. — ³⁾ D:o d:o den 5 april § 3. — ⁴⁾ D:o d:o den 5 april § 2. — ⁵⁾ D:o d:o den 29 nov. § 10. — ⁶⁾ D:o d:o den 19 juli § 2. — ⁷⁾ D:o d:o den 30 aug. § 12. — ⁸⁾ D:o d:o den 9 aug. § 9. — ⁹⁾ D:o d:o den 1 mars § 1. — ¹⁰⁾ D:o d:o den 21 juni § 33. — ¹¹⁾ D:o d:o den 14 juni § 16. — ¹²⁾ D:o d:o den 15 mars § 3. — ¹³⁾ D:o d:o den 26 april § 16. — ¹⁴⁾ D:o d:o den 22 mars § 14. — ¹⁵⁾ D:o d:o den 6 sept. § 27. — ¹⁶⁾ D:o d:o den 21 juni § 41. — ¹⁷⁾ D:o d:o den 22 juni § 41. — ¹⁸⁾ D:o d:o den 28 juni § 12. — ¹⁹⁾ D:o d:o den 21 juni § 41. — ²⁰⁾ D:o d:o den 31 maj § 4. — ²¹⁾ D:o d:o den 19 juli § 9.

Ifrågasatt ut-
rätning af Vinkel-
gatan genom
kv. N:o 22 Boc-
ken.

Med anledning af att egaren utaf tomten N:o 10 vid Elisabetsgatan i kv. N:o 22 Bocken anmält sin önskan att tillösa sig en norr om tomten belägen tillskottsmark, som på grund af senast fastställd stadsplan komme att med tomten förenas, väcktes inom Drätselkammaren¹⁾ fråga om att med begagnande bl. a. af denna mark söka åstadkomma en direkt förbindelse mellan Vinkelgatan och Gengatan genom det i följd af sin storlek för trafiken hinderliga kvarteret. Frågan kunde dock icke komma till något afgörande inom året.

Försäljning af
åbyggnaderna å
tomten N:o 5
vid Skilnaden i
kv. N:o 61.

På grund af erhållet bemyndigande²⁾ försålde Drätselkammaren³⁾ åbyggnaderna å den till staden inlösta gården N:o 5 vid Skilnaden i kv. N:o 61 Örnen, hvilken togs i anspråk för utvidgning af Skilnadsgatan, för en köpeskilling af 2,000 mk, hvarefter jemväl den för gaturegleringen obehöfliga delen af tomten af 5,826 kvadratfots areal försålde⁴⁾ för 43,753 mk 26 p:i, eller efter ett pris af 7 mk 51 p:i pr kvadratfot. Då gården jemte byggnader kostat staden i inköp 132,000 mk, utgjorde prisskilnaden sålunda 86,246 mk 74 p:i.

Ombyggnad af
„Kapellet“.

Innehafvaren af staden tillhöriga restaurationsbyggnaden „Kapellet“ i Esplanaden, restauratören J. Wolontis, hvars arrendetid utlöpte den 1 december 1890, gjorde hos Drätselkammaren⁵⁾ ett anbud att på sin bekostnad företaga en större utvidgning af byggnaden jemte ny anordning af Kapellesplanaden, mot vilkor att det bestående arrendekontraktet förlängdes på tio år mot en förhöjd arrendeafgäld af 7,000 mk. Drätselkammaren underkastade förslaget granskning af ett utskott⁶⁾ som dock icke hann under året slutföra sitt uppdrag.

Uthyrning af
narinkbodarne
och diskarne.

De 28 s. k. narinkbodarne vid Simonsgatan uthyrdes af Drätselkammaren genom auktion⁷⁾ för tiden från den 1 juni 1889 till samma dag 1890, med rätt för innehafvare, som ordentligt erlade sina hyresafgifter, att äfven under påföljande hyresår bibehålla boden mot samma afgift, om han sådant önskade. Summan af arrendeafgifterna utgjorde 5,450 mk. För samma tid uthyrdes 18 invid bodarne uppställda mångleridiskar⁸⁾ äfvensom den under ena bodbyggnaden befintliga källaren för 711 mk.

Uthyrning af
butikerna i
saluhallen.

Butikerna i den nyuppförda saluhallen å Vestra kajen uthyrdes af Drätselkammaren provisoriskt för tiden från den 1 augusti 1889 till den 1 maj 1890, — hvarefter utlegning för längre tid skulle ega rum — dels genom auktion⁹⁾ dels under hand, och utgjorde summan af de erbjudna arrendeafgifterna 14,784 mk 96 p:i eller i medeltal 126 mk 20 p:i för enhvar af de 120 butikerna.

¹⁾ Drkns prot. den 6 dec. § 30. — ²⁾ Se 1888 års berättelse pag. 6. — ³⁾ Drkns prot. den 8 mars § 4. — ⁴⁾ D:o d:o den 26 april § 1. — ⁵⁾ Drkns prot. den 12 juli § 4 — ⁶⁾ D:o d:o den 19 juli § 10. — ⁷⁾ D:o d:o den 10 maj. § 1. — ⁸⁾ D:o d:o den 10 maj § 1 och 24 maj § 5. — ⁹⁾ D:o d:o den 19 juli § 1.

Stadens simhus vid Brobergskajen och i Munkholmssundet, med skyldighet för entreprenören att emot bestämda afgifter hålla dem tillgängliga för allmänheten, upplätos af Drätselkammaren¹⁾ för sommaren 1889 mot en ersättning till stadskassan af inalles 487 mk.

Uthyrning af
simhusen.

För att åstadkomma inrättandet af simhus för den arbetande befolkningen i Sörnäs lät Drätselkammaren utsyna tvänne platser för ändamålet, hvilka derpå offentligen utbjödos²⁾ hyresfritt på fem år åt den som önskade uppföra dylika simhus, men inga anbud gjordes, hvarför saken för denna gång förföll.

Förslag om
åstadkommande
af simhus i
Sörnäs.

Chausséevaktstugorna, hvilka efter chausséeuppördens upphörande den 1 oktober ej behöfdes för sitt ändamål samt ej heller befunnos lämpliga till polisvaktkontor, beslöt Drätselkammaren uthyra åt enskilde mot en hyra af 15 mk i månaden för hvardera³⁾.

Rättigheten att uppbära afgifter för begagnandet af stadens mulbetesmark, uppläts af Drätselkammaren⁴⁾ för en ersättning af 230 mk samt rättigheten att afberga gräsväxten å särskilda odisponerade områden för sammanlagdt 373 mk⁵⁾.

Utlekning af
mulbetesmark
m. m.

Förutom en mängd syner för uppgörande af förslag till ny utarrändring af lägenheter, byggnadssyner för pröfvande af ansökningar om tillstånd till byggnadsföretag m. m. verkstälde Drätselkammaren under året syner å Djurgårdsvillorna⁶⁾, å Forsby hemman⁷⁾, å Grejus hemman⁸⁾ och å Taipale⁹⁾.

Föranstaltade
syner.

Såsom redogörelse för de under året verkställda allmänna arbetena intages här främst den af stadsingenjören till Drätselkammaren afgifna berättelsen om Byggnadskontorets verksamhet, hvilken är af följande lydelse:

„Byggnadskontorets ordinarie personal var under året oförändradt densamma som under föregående år och anlätades extra biträden i mån af behof för utförandet af de större, särskildt regleringsarbetena.

Byggnadskonto-
rets arbeten och
anslag.

Beträffande anslagen under rubrik „Byggnadskontoret“, är att anmärka att den för „Material- och handtlangaredagsverken“ beviljade summan öfverskridits med *Smk* 4,719: 30. De vidlyftiga mätningar, utpålningar af kvarter och tomter, föranledda dels af regleringsarbetena, dels af förändringar uppkomna genom den nya stadsplanens fastställelse, hvarom redan i föregående årsberättelse blifvit redogjordt, hafva äfven under detta år förekommit i obetydlig mängd. Dessutom hafva mindre affattningar, pliktning och pejling i

¹⁾ Drkns prot. den 17 maj § 2. — ²⁾ D:o d:o den 22 mars § 22 och den 3 maj § 25. — ³⁾ D:o d:o den 10 okt. § 7, den 18 okt. § 28 och den 25 okt. § 30. — ⁴⁾ D:o d:o den 12 april § 2 och den 17 maj § 3. — ⁵⁾ D:o d:o den 28 juni § 1 och den 5 juli § 1. — ⁶⁾ D:o d:o den 22 nov. § 11. — ⁷⁾ D:o d:o den 8 nov. § 12. — ⁸⁾ D:o d:o den 8 nov. § 13, den 22 nov. § 17 och 6 dec. § 32. — ⁹⁾ D:o d:o den 21 juni § 46.

hammarne i och för utarbetandet af nya projekt verkstälts, hvilket allt påkallat förökadt arbete och dermed förknippade utgifter.

Anslaget „Ritarebiträden för uppgörandet af generalkartan“ har debiterats med endast *Fm.:* 570, beroende deraf att affattningar för kartans komplettering under året icke medhunnits, hvarför endast sådana delar af densamma kunnat förfärdigas, hvartill koncepter och detaljer å Byggnadskontoret förefinnas.

Anslaget för expenser har öfverskridits med *Fm.:* 452: 06, men torde detta vara lätt förklarligt då för hvarje år antalet af uppgjorda projekt, kartor och arbetsritningar betydligt ökas, hvilket naturligtvis åstadkommer förökad förbrukning af ritmaterialier, blanketter m. m.

Med anslag beviljade under föregående år slutfördes eller fortsattes:

„Brädfodring af Kommunala sjukhusbyggnaderna jemte målning“ utfördes på entreprenad, men fulländades icke förrän under följande år.

Till källare vid Kommunala sjukhuset var beviljadt ett anslag stort *Fm.:* 1,400 och afsåg förslaget att densamma skulle utföras af trä. Emellertid byggdes källaren af sten, med anledning af att sådan från nära belägna planeringsarbeten erhöles till möjligast billigt pris. En vida bättre källare, som ej erfordrar nämnvärd remont, erhöles härigenom, men öfverskreds dock anslaget med *Fm.:* 454: 38.

För „Folkskolehuset å Berghäll“ hvars uppförande af Drätselkammaren öfverlätits på entreprenad åt ingenjör G. A. Hellgren, utfördes under året endast fundamentet samt bottenvåningen af sten.

Nytt tak öfver auktionskammaren utfördes enligt framställt förslag till beräknadt belopp.

„Ombyggnad af Rådhusets östra flygel“. Arbeten utfördes under året endast för en sammanlagd summa af *Fm.:* 4,440: 80, hvarmed ett rum i bottenvåningen inreddes till arkiv för Drätselkontoret samt en lokal i vestra flygeln iordningställdes för Fattigvårdsstyrelsen.

Anslaget för „Underhåll af stadens byggnader och lägenheter“ har öfverskridits med *Fm.:* 8,100: 05, en följd af att omfattande remonter företagits i flere af stadens hus. De stora remonterna hafva alla utförts på grund af Drätselkammarens beslut efter föregången syn.

Arbetena för „Saluhallen å Vestra kajen“ utfördes genom Drätselkammarens åtgörande på entreprenad, så när som på planering och stensättning hvilket verkställdes af Byggnadskontoret.

Likaså var „Uppförande af allmänt afträde i Teateresplanaden“ öfver-

lemnadt åt af Drätselkammaren godkänd entreprenör. Endast några smärre kompletterings- och planeringsarbeten utfördes af Byggnadskontoret.

Arbetet för „Inredning af gamla proviantmagasinet till tull- & packhus“ utfördes äfvenså på entreprenad. Byggnadskontoret iordningstälde endast en disk af cementmosaik för uppläggning af kött och andra varor i våghuset samt utförde några smärre kompletteringsarbeten.

Anslaget för „Underhåll af gator och allmänna platser“ incl. snöplogning är öfverskridet med *Tmf.* 2,488: 83. För detta ändamål äfvensom för underhåll af kanaler och kajer har tidigare ett gemensamt anslag beviljats och finner man, vid sammanslagning af utgifterna för all hithörande remont och de i tre poster fördelade anslagen, att de förra endast obetydligt öfverskjuta de senare eller med *Tmf.* 791: 65, hvaraf kan dragas den slutsatsen att det nämnda gemensamma anslaget ej blifvit rätt fördeladt vid uppgörande af budget.

Gator och allmänna platser.

Nyläggningen af Brobergsgatan, Brobergskajen, Gräsviksgatan, Barnhemsgatan, Folkskolegatan och Stenhuggaregatan verkställdes, oaktadt stensättningsentreprenadprisen delvis voro högre än vid förslagens uppgörande antagits, enligt förslaget till beräknadt belopp.

Anslaget för „Sandvikstorgets stensättning“ öfverskreds deremot med *Tmf.* 1,532: 73, beroende derpå att sprängsten, såväl från stadens som enskildas arbeten, ditsläpades och nedgräfdes, dels för att höja torget, dels för att man innan torget stensattes skulle kunna tillgodogöra sig den ypperliga sand hvaraf hela platsen består, hvarvid dock slutkostnaden var svår att på förhand kalkylera.

„Planering och stenläggning af f. d. Lagus'ska gården och en del af Skilnaden“ utfördes enligt förslaget och framträder den numera öppna platsen i ett jämförelsevis prydligt skick. Det vid hörnet af Ludvigsgatan uppförda stenhuset omöjliggjorde tyvärr en välbehöflig sänkning härstädes.

„Omläggning af Vestra Henriksgatan“, hvilken delvis utfördes redan under föregående år, slutfördes i enlighet med beräknade kostnader.

Å „Makadamisering af Parkgatan“, som i det närmaste slutfördes under hösten 1888, återstodo några kompletteringsarbeten, hvilka redan i början af Juni voro slutförda. Anslaget öfverskreds med *Tmf.* 1,491: 36, hvilket förorsakades deraf att gatan (planerad före undertecknads tillträde till tjensten) vid den arbetet föregående nivelleringen befanns ega en sådan profil att vattnet icke kunde bortledas med mindre än att densamma omplanerades, hvarjemte en i kostnadsförslaget icke upptagen infallsbrunn måste anläggas.

Anslaget för „Abrahamsgatans nyläggning“, beviljadt till 1888, öfverskreds äfvenledes med *Tmf.* 329: 41, delvis på grund deraf att ganska stora fyllnings-

arbeten måste föregå stensättningen, dels därför att stensättningsprisen under året voro högre än i förslaget beräknadt var.

„Norra kajarmen“ stensattes under början af sommaren i enlighet med fastställt förslag.

Regleringsarbeten enligt 1887 års stadsplan.

Regleringsarbetena enligt 1887 års stadsplan, hvartill anslag beviljades för 1888, omfattade:

Kaserngatan, kanal och vattenledning.

Högbergs- och Bergmansgatorna, d:o d:o.

Qvarter 127, kanal.

Jägaregatan, d:o och vattenledning.

Skepparegatan, planering, d:o d:o.

Skarpskyttegatan, kanal och vattenledning.

Smedsgatan, planering, d:o d:o.

Fabriksparken, kanal.

Fabriks- och Munkholmsgatorna, planering, kanal och vattenledning.

Docksgatan, d:o d:o d:o.

Båtsmansgatan, d:o d:o d:o.

Väfvaregatan, planering och kanal.

Dessa blefvo äfven alla slutförda så när som på planering och anläggning af kanal under Väfvaregatan. Å de sammanslagna anslagen för de utförda arbetena uppstår en behållning af *My.* 20,970: 53, ehuru anslagen för enskilda delar öfverskredos, såsom för kanal under kvarteret 127, Skepparegatans planering, kanal och vattenledning samt Fabriks- och Munkholmsgatornas planering, kanal och vattenledning. Anslaget för det förstnämnda arbetet öfverskreds derigenom att under den tid, som kanalen var belagd med arbete, regn jemt och ständigt inträffade, hvilket upplöste den annars fasta leran, uti hvilken gräfningen skulle företagas, hvarför man, för att arbetet alls skulle kunna utföras, var tvungen att hålla kanalgrafven öppen genom inslagning af täta spontväggar, hvarjemte pumpning natt och dag måste pågå. Å Skepparegatan förorsakades anslagets öfverskridande deraf att balanslinien för planeringen något sänktes och sprängningen sålunda ökades till fromma ej allenast för gatans utseende utan äfven för angränsande tomter, hvilka härigenom blefvo bättre tillgängliga från såväl Skeppare- som Smedsgatan. Vid nedläggandet af kanalen under Fabriks- och Munkholmsgatorna hade man äfven att kämpa med svårigheter, framkallade genom ymnigt tillflöde af grund- och dagvatten, hvilket förorsakade anslagets öfverskridande.

De i 1889 års budget upptagna Regleringsarbetena voro under året alla belagda med arbete och de flesta blefvo äfven så fulländade att endast smärre

kompletteringsarbeten återstodo. Särskildt bör anmärkas att pågrusningen å de flesta nya gator icke kunde utföras, alldenstund tillgången på dugligt grus var mycket liten och priset jemväl högt. Derfor kunde intet af dessa konti afslutas, utan måste desamma förblifva öppna till följande år. Å Väfvaregatan utfördes arbeten endast mellan Sjömans- och Båtsmansgatorna, emedan med utförandet af den stora sprängningen emellan Båtsmans- och Smedsgatorna uppskjöts tills sprängstenen kunde få nyttig användning vid följande års arbeten. Af bokföringen framgår för öfrigt att vid slutförandet af regleringsarbetena uppstår en ganska stor behållning, ehuru anslaget för något enskildt arbete visserligen kan blifva öfverskridet. Dessa arbeten ingå emellertid så i hvarandra att de vid utförandet och således äfven vid bokföringen icke kunnat noggrannt särskiljas.

Af „Kanaler och afloppsdiken“ utfördes de flesta enligt fastställda förslag och ungefär för de beräknade kostnaderna. Undantag äro: Afloppskanalen under Högbergs- Ulrikasborgs- och Sjömansgatorna samt Skepparebrinken, afloppskanalen under Norra Esplanadgatan samt afloppskanalen genom Skeppsdockans område. Den förstnämnda eller kanalen under Högbergsgatan o. s. v. utfördes vida billigare enär en del arbeten kunde utföras fördelaktigare än i förslaget antagits. Så bortfölla en mängd infallsbrunnar för det från sluttningarna nedströmmande vattnet, hvilka ersattes af enklare trärännor o. dyl. Dessutom erhöles fyllning till ytterst billigt pris, hvarjemte dräneringarna kunde anordnas på enkelt men dock verksamt sätt och åstadkom den eljest sumpiga grunden inga svåra hinder. På grund af alla dessa gynnsamma omständigheter erhöles å anslaget en behållning af *Tmf* 8,807: 84.

Kanaler och
afloppsdiken.

„Afloppskanalen under Norra Esplanadgatan“ blef icke under året belagd med arbete på grund deraf att Norra Esplanadgatans stensättning med 1:ma nubbsten icke kom till utförande och något trängande behof af ifrågavarande kloak icke förefanns.

„Afloppskanalen genom Skeppsdockans område“ kunde icke utföras under året, alldenstund detta område var belamradt med under arbete varande jernvägsvagnar. Föröfrigt blef förslag sedermera väckt om att draga kanalen en helt annan väg nämligen längs Docksgatan, antingen till den yttre hafstrandens eller till Sandviken.

„Afloppskanalerna i förstaden Berghäll“ äro alla utförda, men då dessa arbeten sammanhänga med planeringsarbetena, som icke afslutats, kunna deras resp. konti icke afslutas. Af bokföringen framgår dock att behållning, till följd af gynnsamma omständigheter, å de flesta anslag uppstår.

Angående utgifterna för „underhåll af kanaler och diken“ relaterades of-
van i sammanhang med underhåll af gator och allmänna platser.

Vägar.

Angående „Vägar genom förstaden Berghäll“ gäller detsamma som blif-
vit anført om regleringsarbetena, hvarföre de resp. konti icke blifvit afslutade.

„Väg mellan Hörneberg och Fogelvik“ utfördes enligt beräknad kostnad;
likaså remonten af Brunnssparkens stora allée. Förstnämnda väg har genast
kommit till användning sedan en klappbrygga, som förut saknades i denna
trakt, placerats vid stranden der vägen slutar.

Chausséer.

„Chausserad väg längs Brunnssparkens sydvästra strand“ slutfördes under
året och framträder nu i ett prydligt, väl trafikabelt skick, hvarföre den äfven
mycket anlitas af promenerande.

„Gångbanorna längs Östra och Västra Chausséerna“ framdrogos från
Kammio till Fattiggårdsvägen och från Ås till Sörnäsvägen enligt fastställt
förslag och tillgodoser den härmed, för en tid framåt, afstannande anläggnin-
gar af dylika banor det mest trängande behovet särskildt för den talrika, å
stadens arrendelägenheter bosatta befolkningen.

Det för „Underhåll af Chausséernas körbanor“ beviljade anslaget 12,000
mk öfverskreds med icke mindre än *Tmf.* 3,705: 92, trots det att remonterna
icke utfördes så omfattande och grundligt som ske bort. Det synes derföre
nödvändigt att för framtiden anskaffa tidsenligare redskap för åstadkommande
af en starkare körbana.

Hamnar.

„Omläggning af Brolocket å Magasinskajen“ utfördes vintertid enligt
förslaget.

Å anslaget för „Upptagning af sjunkna vrak“ i hamnarna, med hvilka
tvenne hela skrof förutom andra sjunkna föremål upptogos, återstår *Tmf.* 669:
35, hvarföre kontot icke afslutades, utan öfverfördes behållningen till följande
år då Hamnkontoret ytterligare önskade få några rensningar verkställda.

Å „Underhåll af kajer och bojar“, utfördt enligt Hamnkontorets anvis-
ning, återstår likaledes en behållning af *Tmf.* 2,316: 68.

„Vågbrytaren i Sandvikshamnen äfvensom i Fiskarhamnen vid Hafsga-
tan“ kunde icke beläggas med arbete, emedan den förra är beroende af den
slutliga lösningen af Helsingfors hamnbanefråga och till den senare icke fanns
tillgång på sprängsten.

„Ångbåtsbrygga i Sörnäs“, hvilken var afsedd att för 400 mk anläggas
nedanför beccakningshuset, kunde, enligt Hamnkontorets anvisning, lämpli-
gare anordnas vid västra ändan af ballastbron och kräfde en kostnad af en-
dast *Tmf.* 266: 95.

Renhållnings-
väsendet.

„Renhållningsväsendet“ har handhäfts på föreslaget sätt och ungefär i

öfverensstämmelse med de beräknade kostnaderna med undantag af pissoirers och latriners underhåll som stigit till mer än dubbla beloppet. Byggnadskontoret hade vid budgetens uppgörande antagit att skötseln och underhållet af det allmänna afträdet i Rådhuset skulle bekostas af inkomsten från det-samma, men då denna hänfördes till stadens öfriga inkomster, drabbades underhållsanslaget af en opåräknadt stor utgift.

Kontot „Grusning af lekplan och uppförande af hägnad kring folkskole-tomten vid Annegatan“ kan ej ens detta år afslutas, alldenstund firman J. D. Stenberg & Söner icke afhjelpat de vid synen anmärkta felen vid utförandet af hägnaden.

Oafslutadt ar-
bete.

Förutom dessa, i budgeten upptagna arbeten, hafva på grund af Drät-selkammarens förordnande, genom Byggnadskontoret utförts följande arbeten: Remont af vägen i Brunnssparkens östra område för *Smc* 630: 49; Skjul å Tull- och Packhusgården för *Smc* 1,610: 58; Ombyggnad af kanalen under Unionsgatan mellan Alexanders- och N. Esplanadgatorna, för en kostnad af 1,044: 58 *Smc*; Aflopskanal från N:o 13:b vid Rödbergsgatan, utförd i sam-manhang med kanalen under Stenhuggaregatan för en kostnad af 1,691: 26 *Smc*; Vattenledning till tomt N:o 11 vid Nikolaigatan, (för de tvenne sista upptogos anslag i påföljande års budget) samt Vattenledning från Östra Chausséen till N:o 15 vid 2:dra linien å Berghäll för 3,450 mk.“

Arbeten utom
budgeten.

Angående de under året utförda byggnadsföretag, hvilka såsom af Drät-selkammaren utgifna på entreprenad endast i korthet berörts uti Byggnads-kontorets ofvan intagna berättelse, torde ännu följande böra här omnämnas.

Det under föregående år påbörjade¹⁾ uppförandet af saluhallen fortgick, efter ett kort afbrott under den kallaste tiden²⁾, ända till maj månad, då så-väl det af byggmästaren Th. Croll utförda murningsarbetet slutfördes³⁾ som ock den af firman J. C. Harcourt i Duisburg verkställda uppsättningen af jern-konstruktionen afslutades med taktäckningens utförande⁴⁾. Sedermera vidtog asfalteringen af golfvet, som å entreprenad utfördes af Helsingfors asfalttak-filtfabrik efter ett pris af 47 pi per kvadratfot⁵⁾; vidare uppsättningen af trä-inredningen för butikerna, hvars utförande å entreprenad öfvertagits af Sand-vikens aktiebolag för en betingad ersättning af 130 mk 50 pi per salustånd, eller inalles 15,660 mk⁶⁾; äfvensom anbringandet af diskskifvor, dels af ce-mentmosaik, som levererades af Helsingfors cementgjuteriaktiebolag efter ett pris af 44 mk pr stycke⁷⁾, dels af trä med zinkbeklädnad, hvilken utfördes

Saluhallens
uppförande.

¹⁾ Se 1888 års berättelse pag. 84. — ²⁾ Drkns prot. den 4 jan. § 13. — ³⁾ D:o d:o den 31 maj § 15. — ⁴⁾ D:o d:o den 7 juni § 15. — ⁵⁾ D:o d:o den 12 april § 29. — ⁶⁾ D:o d:o den 22 febr. § 7. — ⁷⁾ D:o d:o den 15 febr. § 28.

af bleckslagaren G. W. Sohlberg¹⁾). Derjemte förseddes byggnaden med vattenledning²⁾, elektrisk belysning³⁾, ett visareur⁴⁾, äfvensom det för uppsyningsmannen afsedda vaktrummet med eldstad⁵⁾ jemte vattenreservoir för uppvärmning af vatten⁶⁾ m. m. Byggnaden uppläts till begagnande den 1 augusti. Totalkostnaden för byggnaden, för hvilken inalles 210,000 mk af Stadsfullmäktige beviljats, uppgick till 217,883 mk 83 pi, nämligen:

för grundmurning, betoneriug och uppmurning af tegelfyllningen	62,866	mk	05	pi
„ jernkonstruktion jemte tak, rännor m. m.	69,629	„	40	„
„ ritningar och uppsigt	2,350	„	—	„
„ tegel	4,640	„	—	„
„ träinredningen	16,243	„	51	„
„ målning	2,500	„	—	„
„ asfaltering af golf, trottoir m. m.	10,011	„	51	„
„ diskskifvor m. m. af cement	5,280	„	—	„
„ ornament m. m. af zink och gips	5,118	„	—	„
„ vattenledning	4,577	„	85	„
„ gatläggning	4,602	„	75	„
„ tull	17,278	„	30	„
„ diverse	12,786	„	46	„

Summa 217,883 mk 83 pi

Tillbyggnaden
å fattiggården
samt uppförandet
af en arbetsinrättning.

Det jemväl under föregående år påbörjade⁷⁾ arbetet för tillbyggnaden å fattiggården samt för arbetsinrättningen, hvilkas utförande öfverlemnats åt byggmästaren A. Stenroos, verkställdes enligt aftal och slutfördes — med undantag af yttre brädfodring, som först senare skulle utföras — inom den utsatta tiden, så att byggnaderna i november kunde öfverlemnas till Fattigvårdsstyrelsens disposition⁸⁾. Den kontraktsevenliga ersättningen för arbetets utförande utgjorde 125,000 mk, men i följd af några under dess fortgång vidtagna förändringar⁹⁾ samt särskilda kompletteringsarbeten steg totalkostnaden till 126,257 mk 90 pi¹⁰⁾, hvaraf dock 6,000 mk tillsvidare skulle innehållas för brädfodring.

Allmänna afträden i Teateresplanaden och å packhustomten.

Byggnaderna för allmänt afträde i Teateresplanaden samt å packhus-

¹⁾ Drkns prot. den 21 juni § 18. — ²⁾ D:o d:o den 5 april § 9 och den 12 april § 29. — ³⁾ D:o d:o den 5 juli § 22, den 26 juli § 14 och den 2 aug. § 9. — ⁴⁾ D:o d:o den 21 juni § 42. — ⁵⁾ D:o d:o den 9 aug. § 6. — ⁶⁾ D:o d:o den 16 sept. § 15. — ⁷⁾ Se 1888 års berättelse pag. 85. — ⁸⁾ Drkns prot. den 11 okt. § 1 och den 15 nov. § 12. — ⁹⁾ D:o d:o den 21 juni § 43. — ¹⁰⁾ D:o d:o den 11 okt. § 1.

tomten¹⁾ slutfördes jemväl under året och betingade en totalutgift, den förra af 11,837 mark 2 pi och den senare af 7,500 mk.

Utförandet af folkskolebyggnaden å Berghäll²⁾ öfverlemnades på entreprenad åt ingenjören G. A. Hellgren mot en betingad ersättning af 71,000 mk³⁾, under uppsigt af arkitekten Th. Höijer, som uppgjort ritningarna för byggnaden⁴⁾. Uti denna entreprenad ingick dock icke anskaffandet och uppsättningen af ventilationsinrättningen, som skulle utföras efter ritningar och under uppsigt af ingenjören R. Kolster⁵⁾, ej heller kaloriferen som skulle levereras af Osbergska verkstaden för en summa af 5,714 mk⁶⁾. Enligt de uppgjorda kontrakten skulle samtliga arbeten vara utförda inom den 1 augusti 1890, så att byggnaden från höstterminens början skulle kunna användas för sitt ändamål.

Utförandet af
folkskolehuset
å Berghäll.

Den af Stadsfullmäktige under året beslutna⁷⁾ branddepoten å villan Necken utfördes under Brandkommissionens uppsigt⁸⁾ och betingade en totalkostnad af 994 mk 67 penni.

Branddepoten å
villan Necken.

Angående vattenledningen, dess utvidgning och verksamhet har vattenledningsingenjören aflemnat följande berättelse:

Vattenlednings-
utvidgning.

	<i>Fr̄y.</i>	<i>ni.</i>	<i>Fr̄y.</i>	<i>ni.</i>
<i>„Anläggningen och dess utvidgning:</i> Vattenledningens bokförda värde vid ingången af år 1889 utgjorde	—	—	1,676,463	39
<i>Utvidgningar under år 1889:</i>				
Inköp af vattenmätare	7,253	04		
Utvidgning af vattenuppfodringsverket	73,697	64		
Utsträckning af rörnätet:				
Till Brunsparkens östra villakomplex	7,378	64		
Tilloppsrör från Janssons mossa till Alexandersgatan	118,881	42		
Vattenledning till lasarets- och barnhemsbyggnaderna å fattiggården	6,213	56		
5 st. afstängningskranar å rörnätet	967	60		
3 ” ” ” å filterna	335	19		
1 ” vattenpost i Brunsparken	623	59		
4 ” ” ” för gatuspolning	765	44		
1 ” brandpost vid V. Chausséen	359	08		
Regleringsarbeten enl. Stadsfullmäktiges beslut af den 20 mars 1888	40,000		256,475	20
Vattenledningens värde vid utgången af år 1889	—	—	1,932,938	59

¹⁾ Se 1888 års berättelse pag. 84. — ²⁾ Se ofvan pag. 23. — ³⁾ Drkns prot. den 19 juli § 14, den 26 juli § 12, den 2 aug. § 26, den 9 aug. § 17 och den 27 sept. § 8. — ⁴⁾ D:o d:o den 2 aug. § 12. — ⁵⁾ D:o d:o den 13 sept. § 9, den 20 sept. § 15, den 27 sept. § 8. — ⁶⁾ D:o d:o den 13 dec. 1889 § 12 och den 13 jan. 1890 § 4. — ⁷⁾ Se ofvan pag. 25. — ⁸⁾ Drkns prot. den 14 juni § 5.

- Antalet vattenmätare. Antalet år 1889 uppsatta vattenmätare utgjorde 57 och funnos vid årets slut inalles 603 vattenmätare i bruk, hvaraf 8 st. tillhörde konsumenter.
- Utvidgning af vattenuppfodringsverket. Stadens snabba tillväxt och till följd deraf ökade vattenkonsumtion hade redan under de senaste åren låtit en utvidgning af pumpverket framstå som en önskvärd åtgärd och föranledde år 1889 beställningen af ett nytt vattenuppfodringsverk ämnadt att drivas med ånga. Redan år 1888 hade af ingenjör R. Kolster utarbetats projekt till ett ångpumpverk med $\frac{2}{3}$ af det äldre pumpverkets uppfodringsförmåga, hvilken endast vid normalt vattenstånd i ån förmår tillgodose maximalkonsumtionen. I den icke osannolika händelse att vattenkraften i ån skulle förslå endast för en af det gamla pumpverkets båda turbiner och samtidigt till följd af behöfliga reparationer endast den ena hälften af det nya pumpverket kunde begagnas, skulle emellertid enligt detta första projekt endast $\frac{5}{6}$ af den erforderliga vattenmängden kunnat presteras, och det provisionela pumpverket alltså fortfarande bort qvarstå. Då detta, bestående af två gammalmodiga lokomobiler, emellertid är i hög grad bränsleödande, och lokomobilerna, förutom räntan å deras inköpskostnad, äfven komme att medföra årligen återkommande underhållskostnader, ökades det projekterade ångpumpverkets uppfodringsförmåga genom ytterligare en ångpanna förutom de två föreslagna, hvaraf en skulle stå i reserv, till den dubbla ursprungliga, så att det provisionela pumpverket äfven i ofvanantydnda ogynnsamma händelse skulle vara obehöfligt och sålunda kunna försäljas. I enlighet härmed beställdes ångpumpverket hos Hannoversche Maschinenbau Actien-Gesellschaft i Hannover, men anlände endast de tre pannorna inom år 1889. Pump- och pannhuset blef deremot färdigt i Oktober månad sagda år, så när som på maskinfundamenterna och inre inredning, hvilka icke kunde fullständigt utföras förrän maskinerna anländt.
- Vattenledning till östra Brunsparken. Vattenledningen till Brunsparkens östra villakomplex fullbordades genom nedläggning af 200 mm rör under en del af Park- och Badhusgatorna i stället för förut befintliga 100 mm rör. Totalkostnaden för sagde vattenledning stiger till 36,378 mark 64 penni, hvaraf 29,000 mark redan äro observerade i 1887 års berättelse.
- Tilloppsröret från tryckröret till Alexandersgatan. „Tilloppsrör från tryckröret i Janssons mossen till 300 mm ledningen under Alexandersgatan.“ Närmast afsedt att tillgodose vattenbehovet i villorna längs Ö. Chausséen samt å Berghäll, utfördes den nya ledningen med så stor diameter som 300 mm för att möjliggöra vattentillförseln till staden äfven om det gamla under V. Chausséen ledande tilloppsröret skulle taga skada, samt utsträcktes af denna anledning till stadens centrum. Arbetet fullbordades inom årets utgång, med undantag af ledningen genom Tölöviken, emedan det för

dess nedsänkning erforderliga istäcket å viken icke hunnit bilda sig under den milda höstvintern, äfvensom ledningen längs Broholmen, som uppsköts till dess frågan om Unionsgatans sänkning och utbredning derstädes blefve afgjord.

Regleringsarbetena enligt Stadsfullmäktiges beslut omfatta, såsom af efterföljande tablå framgår, rätt betydande utvidgningar af rörnätet. Kostnaderna härför äro tillsvidare i Byggnadskontorets böcker sammanförda med dem för samtidigt pågående planerings- samt kanalisationsarbeten och har för vattenledningsarbetena endast en approximativ kostnad af 40,000 mark, hvilken framdeles bör justeras, upptagits såsom ökning af kapitalvärdet.

De särskilda utsträckningarnes längd och diameter, äfvensom antalet derå uppsatta brandposter och afstängningskranar, framgå af nedanstående tabell.

Regleringsar-
beten.

Utsträckning.	Rörlängd i m.					Afstängningskranar st.	Brandposter st.
	300 mm rör	200 mm rör	150 mm rör	100 mm rör	50 mm rör		
300 mm tillopprör ifrån Ås till Alexandersgatan	3,161	—	—	—	—	30	12
Vattenledning till lasaretsbyggn. å fattiggården	—	—	—	—	123	4	—
Vattenuppfodringsverket i Gammelstaden	16	—	—	—	—	4	—
Vattenledning till Brunnsarkens östra villakomplex	—	283	—	—	—	3	—
D:o under Hafsgatan	—	—	—	162	—	1	1
D:o under Skeppsredaregatan	—	—	—	68	—	1	1
D:o under Jungfrustigen	—	—	—	84	—	1	1
D:o under Sandvikskajen	—	—	—	100	—	1	1
D:o under Sandviksgatan	—	—	—	52	—	3	—
D:o under Wladimirsgatan	—	—	—	81	—	1	—
D:o under Eriksgatan	—	—	—	133	—	1	—
D:o under Gräsviksgatan	—	—	—	160	—	2	1
D:o under Repslagaregatan	—	—	—	135	—	1	2
D:o under Arbetaregatan	—	—	—	138	—	3	—
D:o under Smedsgatan	—	—	—	276	—	1	4
D:o under Kampgatan	—	—	—	105	—	2	1
D:o under Jägaregatan	—	—	—	6	—	—	1
D:o under Docksgatan	—	—	—	9	—	2	—
D:o under Stenhuggaregatan	—	—	—	27	—	—	—
D:o under Nikolaigatan	—	—	—	65	—	2	1
Transport	3,177	283	—	1,601	123	63	26

Utsträckning.	Rörlängd i m.					Afstängningskranar st.	Brandposter st.
	300 mm rör	200 mm rör	150 mm rör	100 mm rör	50 mm rör		
Transport	3,177	283	—	1,601	123	63	26
Vattenledning under 2:dra, 3:dje o. 4:de linien å Berghäll	—	—	106	289	22	3	3
Brandpost å ledningen under V. Chausséen	—	—	—	—	—	1	1
Trädgårdsvattning post i Brunns-parken	—	—	—	—	38	1	—
5 st. afstängningskranar å rörnätet	—	—	—	—	—	5	—
	3,177	283	106	1,890	183	73	30
Rör upptagna ifrån ledningarna under Unions-, Park-, och Badhusgatorna samt i Janssons mosa, i och för utbyte emot större rör	—	—	97	1,609	—	—	—
Tillkommit under år 1890	3,177	283	9	281	183	73	30

Rörnätets utsträckning.

Rörnätets utsträckning vid utgången af år 1889:

	400 mm	300 mm	200 mm	150 mm	100 mm	50 mm	Summa	Afstängningskranar st.	Brandposter st.
	m	m	m	m	m	m			
31 December 1888	3,140	4,646	2,184	5,044	24,772	750	40,536	150	277
Tillkommit år 1889	—	3,177	283	9	281	183	3,933	73	30
Summa	3,140	7,823	2,467	5,053	25,053	933	44,469	223	307

Vid slutet af år 1889 funnos i bruk staden tillhöriga 4 st. fribrunnar, 4 st. vattningshoar, 3 st. dricksvattenkastare, 13 st. pissoirer, 3 st. offentliga afträden, 3 st. fontäner, 13 st. vattenafhemtningsposter för betalande konsumenter, 8 st. vattenposter för gatubevattning, 13 st. vattenposter för trädgårdsbevattning samt 1 st. hydraulisk hiss. Af stadens hus voro 14 försedda med vattenledning.

Förvaltning, drift, underhåll och diverse:

Kostnaderna för
vattenlednin-
gen.

	<i>Fr. c.</i>	<i>pt.</i>	<i>Fr. c.</i>	<i>pt.</i>
<i>Förvaltning och drift:</i>				
Löner och arvoden	10,637	70		
Ved, olja m. m. till pumphuset	699	08		
Rörläggare- och handtlångaredagsverken	4,205	—		
Resemedel för Byggnadskontorets ingenjörer	300	—		
Anslag till utrikesresa för vattenledningsingenjören	2,000	—		
Bränsle, olja, trassel samt eldaredagsverken för det provisionela pumpverket	4,299	—	22,140	78
<i>Underhåll och diverse:</i>				
Remont af filterbassinen	473	85		
Remont af vattenledningens byggnader, öfrigt underhåll, brandförsäkringspremier och utskylder m. m.	15,213	12		
Tvättning och komplettering af sanden i en filterafdelning	3,432	72		
Ombyggnad af locket öfver tilloppsrännan till turbinerna	555	55		
Underhåll af elektriska vattenståndsmätaren	212	—		
Uppförande af ny gångbro öfver Vanda å	3,965	31		
Reparation och justering af vattenmätare	832	90	24,685	45
Summa <i>Fr. c.</i>	—	—	46,826	23

De under år 1889 i och för rengöring och reparation ombytta mätarenes antal utgjorde 171 eller 28,3 % af hela antalet i bruk varande vattenmätare.

Anslagssumman för förvaltning, drift och underhåll utgjorde 45,740 mark, uti hvilken ingick 900 mark för påfyllning af tilloppsröret till filtern, ett arbete, som icke kom till utförande emedan fråga uppstått om filtrernas eventuella förändring. Anslagssumman blef öfverskriden med 2,076 mark 53 penni, till följd af kostnader som förorsakades af vattenbristen i Vanda å och sträng köld under vårvintern.

Under en del af vårvintern användes med anledning af vattenbrist i ån det provisionela pumpverket, hvarmed 53,737 m³ uppforslades. Enär kostnaderna för bränsle etc. enligt ofvanstående tablå utgjorde 4,299 mark, steg uppfodringskostnaden för hvarje m³ vatten till omkring 8 penni emot 13 penni under året förut. Som bränsle användes nämligen delvis från stadens arbeten kvarblifvet virke, hvilket erhöles för blotta transportkostnaden.

Kostnaden för
vattenuppför-
dringen.

Pumpverkets
verksamhet.

Pumpverket arbetade enligt nedanstående tablå:

Månad.	Antal dagar	Pumpens nummer.	Timmar.	Medeltid timmar pr dygn.	Antal slag.	m ³
Januari	31	1 2	434 473	29,26	493,439	85,858
Februari	28	1 2	597 609			
Mars	31	1 2	687 731	45,76	980,139	170,544
April	30	1 2	684 695			
Maj	31	1 2	537 421	30,90	716,454	124,663
Juni	30	1 2	484 506			
Juli	31	1 2	535 513	33,81	635,435	110,566
Augusti	31	1 2	522 550			
September	30	1 2	554 535	36,30	630,073	109,633
Oktober	31	1 2	545 558			
November	30	1 2	568 536	36,80	674,679	117,394
December	31	1 2	492 504			
Summa	365	—	13,270	36,35	8,244,450	1,434,534

Totala vattenkonsumtionen, hvilken år 1888 utgjorde 1,241,876 m³, har under år 1889 ökat med 192,658 m³ eller med omkring 15,5 %.

Vattenförbruk-
ningen.

Vattenförbrukningens storlek under de olika månaderna af år 1889, jemförd med den månadliga medelförbrukningen 119,544,5 m³ framgår af följande sammanställning:

Månad.	% öfver (+) eller under (-) medel- talet.	Månad.	% öfver (+) eller under (-) medel- talet.
Januari	— 28,2	Juli	— 7,5
Februari	+ 6,7	Augusti	— 13,2
Mars	+ 42,7	September	— 8,3
April	+ 25,6	Oktober	— 6,3
Maj	+ 4,3	November	— 1,8
Juni	— 7,9	December	— 6,1

Differensen emellan högsta och lägsta förbrukningen pr månad utgör enligt ofvanstående 70,9 %.

Af de vid slutet af år 1889 uppdebiterade 1,025 konsumenterna betalade 453 vattenafgiften enligt uppmätning. Gratiskonsumtion har såsom förut egt rum till stadens arbeten, gatuspolning, bevattning af planteringar, rörsköljning, frostskydd, eldsläckning äfvensom till förut nämnde stadens hus, fribrunnar, hästhoar, fontäner och pissoirer. En del af förbrukningen har uppmätts och befunnits som följer:

För hästhon vid Gasverket	2,640 m ³
„ „ „ Jernvägstorget	2,895 m ³
„ „ och utkastare vid Kokhuset . .	4,050 m ³
„ „ och pissoir å Broholmen	8,610 m ³
	Summa 18,195 m ³

Räknas härtill förbrukningen för 12 återstående pissoirers spolning uppskattningsvis med 60,000 m³, finner man att gratiskonsumtionen för dessa inrättningar och hästhoarna utgör 78,195 m³, motsvarande enligt sjelfkostnadspris en årlig utgift af 2,549 mk 16 p. för staden.

Fördelning af inkomsterna från vattenledningen år 1889 med afseende å konsumtionens beskaffenhet:

Inkomsterna
från vattenled-
ningen.

Konsumenter.	Enligt rumbe- räkning eller öf- verens- kom- melse.		Enligt uppmät- ning.		Mätare- hyra.		Summa		% af totalin- komsten.
	<i>Sm.</i>	<i>ni.</i>	<i>Sm.</i>	<i>ni.</i>	<i>Sm.</i>	<i>ni.</i>	<i>Sm.</i>	<i>ni.</i>	
Publika byggnader, skolor, sjukhus och ka- serner	3,888	26	21,308	32	2,430	—	27,626	58	12,0
Arbetarebostäder	1,458	—	332	—	24	—	1,814	—	0,8
Industriela-, kommunikations-, bad- och tvättinrättningar, hotell, restaurationer och diverse	1,554	76	81,690	16	3,904	59	87,149	51	38,0
Privata	75,026	26	31,403	—	6,661	73	113,090	99	49,2
Summa	81,927	28	134,733	48	13,020	32	229,681	08	100,0

Vattenståndet i
Vanda å.

Vattenståndet i Vanda å år 1889:

M å n a d.	Medeltal m.	Maximum m.	Minimum m.
Januari	+ 0,09	+ 0,24	+ 0,03
Februari	— 0,12	+ 0,03	— 0,36
Mars	— 0,14	+ 0,03	— 0,72
April	+ 0,57	+ 1,59	— 0,24
Maj	+ 0,85	+ 1,05	+ 0,18
Juni	+ 0,04	+ 0,15	— 0,15
Juli	+ 0,04	+ 0,21	— 0,27
Augusti	+ 0,27	+ 0,54	+ 0,06
September	+ 0,25	+ 0,87	+ 0,06
Oktober	+ 0,39	+ 0,75	+ 0,12
November	+ 0,32	+ 0,63	+ 0,24
December	+ 0,26	+ 0,57	+ 0,15
För hela året 1889	+ 0,24	+ 1,59	— 0,72

Islossningen inträffade år 1889 den 24 April.⁴

Öfriga uti berättelsen ingående statistiska uppgifter äro intagna uti de längre fram ingående tabellbilagorna.

Bland ärenden, som ega sammanhang med vattenledningen, torde ännu följande böra här omnämnas.

Vattenledning
under tredje li-
nien å Berghäll.

Med anledning af en utaf innehafvare af arrendetomter vid Tredje linien å Berghäll gjord anhållan att vid pågående arbete för nedläggning af kanal under nämnda linie från tomten N:o 7 till chausséen jemväl vattenledningsrör måtte här utläggas, för afhjelpande af den i trakten rådande vattenbristen, beslöt Drätselkammaren¹⁾ låta omedelbart utföra detta vattenledningsarbete, för hvilket kostnaden beräknades blott till 1,600 mark, samt att sedermera derom hos Stadsfullmäktige anmäla.

Vattenledning
till villan Hum-
levik å Meilans.

Likaså beviljade Drätselkammaren på särskilda villkor²⁾ en framställd an-
hållan om tillstånd att till villan Humlevik å Meilans låta inleda vatten ifrån
de å stadens arbets- och fattiggård nedlagda rören.

Vattenledning
till gaskontroll-
rummet samt
under Nikolai-
gatan från Eli-
sabetsgatan till
Gengatan.

På gjorda framställningar förordnade Drätselkammaren jemväl att, sedan
för gaskontrollen rum under året upplåtits i folkbibliotekshuset³⁾, detsamma
skulle förses med vattenledning⁴⁾ äfvensom att vattenledningen omedelbart

¹⁾ Drkns prot. den 19 juli § 5, den 2 aug. § 28 och den 9 aug. § 15. — ²⁾ D:o d:o den 27 sept. § 16. — ³⁾ D:o d:o den 22 mars § 21. — ⁴⁾ D:o d:o den 4 okt. § 22.

skulle utsträckas under Nikolaigatan från Elisabetsgatan till N:o 29 vid förstnämnda gata¹⁾, detta senare arbete dock under förbehåll att egaren af sagda gård iklädde sig kostnaden för denna ledning, i fall ej nödigt anslag för denna utsträckning af rörnätet komme att af Stadsfullmäktige i följande års utgiftsstat beviljas, hvilket dock sedermera skedde.

Deremot afslogos af Drätselkammaren på särskilda skäl ansökningar om inrättande af vattenledning och afloppskanal under Wladimirsgatan till tomten N:o 7²⁾ under Malmgatan till tomten N:o 8³⁾ samt till Djurgårdsvillorna N:ris 9 och 10⁴⁾), hvarjemte Drätselkammaren för denna gång afböjde ett förslag om vattenledningens utsträckande till den för stadens folkskolor upplätta gården N:o 18 vid Nikolaigatan⁵⁾.

För det till utförande beslutna⁶⁾ ångpumpverket för vattenledningen hade ritningar på Drätselkammarens föranstaltande uppgjorts af ingenjören R. Kolster⁷⁾, som äfven öfvervakade uppställningen af verket⁸⁾, hvilket på grund af uppgjortt kontrakt⁹⁾ skulle levereras af Hannoversche Maschinenbau Actiengesellschaft i Hannover inom den 30 november mot en betingad ersättning af 58,120 Reichsmark samt uppställas inom den 1 februari 1890. Den för verket nödiga byggnaden uppfördes, enligt af vattenledningskontoret uppgjorda ritningar¹⁰⁾, af byggmästaren J. Ahde för en ersättning af 16,371 mark och fullbordades under året¹¹⁾.

Emedan vattenståndet i Wanda å under vårintern var mycket lågt, så att det provisoriska, af tvänne lokomobiler drifna vattenuppfodringsverket måste anlitas¹²⁾, samt i anledning deraf äfven qvarndriften i Gammelstadsqvarnen på Drätselkammarens yrkande inställdes, beviljade Kammarerna på gjord ansökan¹³⁾ arrendatorn af qvarnen ett afdrag af 350 mark å det under året förfallna qvarnarrendet.

Den nya gångbro öfver Wanda å invid pumpverket, för hvilken i årets budget funnits upptaget ett anslag af 3,800 mark. levererades af firman J. C. Harcourt¹⁴⁾ i Duisburg efter ett pris af 316 Reichsmark pr ton och steg hela kostnaden för densamma incl. montering till 3,965 mark 31 penni.

Afslagna ansökningar om utsträckning af vattenledningen.

Ångpumpverket för vattenledningen.

Ersättning åt arrendatorn af Gammelstadsqvarnen.

Ny gångbro öfver Wanda å.

¹⁾ Drkns prot. den 20 sept. § 21 och 27 sept. § 2. — ²⁾ D:o d:o den 26 april § 9, den 31 maj § 27 och den 7 juni § 10. — ³⁾ D:o d:o den 22 mars § 8. — ⁴⁾ D:o d:o den 27 sept. § 1 och den 22 nov. § 10. — ⁵⁾ D:o d:o den 8 mars § 14 och den 3 maj § 15. — ⁶⁾ Se 1888 års berättelse pag. 30. — ⁷⁾ Drkns prot. den 26 april § 15. — ⁸⁾ D:o d:o den 28 juni § 3. — ⁹⁾ D:o d:o den 28 juni § 3, den 12 juli § 11 och den 9 aug. § 14. — ¹⁰⁾ D:o d:o den 5 juli § 10 och den 12 juli § 27. — ¹¹⁾ D:o d:o den 6 dec. § 1 och den 20 dec. § 16. — ¹²⁾ D:o d:o den 15 febr. § 23. — ¹³⁾ D:o d:o den 8 mars § 20. — ¹⁴⁾ D:o d:o den 22 febr. § 9 och den 24 maj § 6.

Reparation af
Gammelstads
långbro.

Med anledning af att nödig remont måste företagas af den körbro öfver Wanda å, hvaröfver landsvägen leder, och hvilken till en del underhålles af Helsingfors stad och till en del af lägenhetsinnehafvare i Helsinge, verkställes nytt skifte, hvarvid underhållsskyldigheten af hälften utaf den 25 meter långa bron tillskiftades staden¹⁾. För den sedermera verkställda remonten af bron utanordnades ur stadskassan 295 mark 51 penni²⁾.

Utsträckning
af gaslednin-
gens rörnät.

Efter det Gaslysningsaktiebolaget, jemlikt § 4 i det mellan staden och bolaget afslutade kontrakt, hos Drätselkammaren anmält, hvilka utsträckningar af rörnätet bolaget under året ärnade företaga, blef förslaget af Drätselkammaren i hufvudsak godkänt³⁾ och skulle sålunda nedan nämnda rörsträckningar af bolaget inrättas med följande antal lyktor:

Rörsträckningen	Rörens		Antal lyktor
	längd i fot	diam. i tum	
Båtsmansgatan	1,850	3	15
	300	2	
	300	1½	
Skepparegatan, mellan Skarpskytte- och Jägaregatorna	300	3	2
	20	1½	
Smedsgatan, mellan Skeppare- och Fabriksatorna	1,400	3	10
	200	1½	
Fabriksatorn, mellan Smeds- och Docksgatorna	600	3	4
	80	1½	
Munkholmsgatan, mellan Docksgatan och Fiskaretorget	750	2	5
	100	1½	
Albertsgatan, mellan Smeds- och Rödbergsgatorna	450	2	3
	60	1½	
Väfvaregatan, mellan Smeds- och Rödbergsgatorna	450	2	3
	60	1½	
Styransgatan, mellan Fabriks- och Sjömansgatorna	300	2	2
	40	1½	
Docksgatan, mellan Fabriks- och Rödbergsgatorna	900	2½	5
	80	1½	
Rödbergsgatan	300	2½	1
	20	1½	
Sjömansgatan, mellan Styrans- och Docksgatorna	170	1½	1
	1,650	2½	
Gräsviksgatan, mellan Lappviksgatan och Gräsvikskajen	220	1½	10
	650	2½	
Barnhemsgatan, mellan Gräsviks- och Arbetaregatorna	100	1½	5
	450	2	
Arbetaregatan, mellan Barnhems- och Lappviksgatorna	60	1½	4
	450	2	
Sandvikskajen, mellan Sandviks- och Repslagaregatorna	60	1½	3
	2,400	2	
Wladimirsgatan, mellan Fredriksgatan och Gräsvikskajen	600	1½	16
	1,000	3	
Eriksgatan, mellan Abrahams- och Fredriksgatorna samt Gräsvikskajen	600	4	15
	300	1½	
	800	2	3
Sandviksgatan, mellan Andreae- och Gräsviksgatorna	600	2	
	210	1½	3
	600	2	
Repslagaregatan, mellan Sandvikskajen och Gräsviksgatan	300	1½	3
Summa	19,780	—	110

¹⁾ Häradsrättens i Helsinge prot. den 3 sept. § 4. — ²⁾ Drkns prot. den 13 dec. § 21. — ³⁾ D:o d:o den 17 maj § 14.

De 57 petroleumgaslyktor, hvilka i följd af denna utvidgning af gatnätet blefvo disponibla, äfvensom 13 af de till Kammarens disposition enligt budgeten ställda, placerades sedermera af Kammaren¹⁾, enligt Byggnadskontorets förslag, förnämligast å Broholmarne, vid chausséerna, å Berghäll och i Brunnsparken.

Placering af lediga petroleumgaslyktor.

Derjemte biföll Drätselkammaren ett framställt förslag²⁾ att å Broholmen skulle uppställas, i stället för ett motsvarande antal petroleumgaslyktor, fyra stycken elektriska glödlampor med en lyskraft af 16 normalljus, med hvilka en entreprenör erbjudit sig att underhålla belysning mot en ersättning af 30 mark pr lampa för hela lysåret.

Elektrisk belysning å Broholmen.

För att bereda möjlighet till aflopsledning från tomten N:o 13b vid Rödbergsgatan förordnade Drätselkammaren, på gjord ansökan³⁾, till anläggning af en mindre kloak under Stenhuggaregatan, för hvilken nödigt anslag sedermera utverkades i utgiftsstaten för 1890.

Aflopskanal under Stenhuggaregatan.

Likaså biföll Drätselkammaren⁴⁾ en anhållan af universitetet om tillstånd till inrättande af en aflopsledning längs berget från astronomiska observatoriets tomt till en söder om tomten befintlig dæld, för afvattning af tomten i och för en tillämnad nybyggnad.

Aflopsledning från astronomiska observatoriet.

En af innehafvare af särskilda lägenheter vid vestra chausséen gjord framställning om att staden, för undvikande af det myckna dammet å chausséen, skulle låta under sommaren vid behof fukta densamma på lämpligt sätt, ansåg sig Drätselkammaren ej kunna villfara⁵⁾, men för följande år föreslogos, såsom ofvan nämnts⁶⁾, åtgärder som tillgodosågo äfven detta behof.

Befuktning af vestra chausséen.

Den staden, jemlikt öfverenskommelse med gårdsegarne⁷⁾, åliggande befuktningen af den makadamiserade Parkgatan verkställdes genom Byggnadskontorets försorg med anlåtande af enkla tunnor⁸⁾.

Befuktning af Parkgatan.

Sedan under föregående år genom utslag af Guvernören, hvilket fått vinna laga kraft⁹⁾, bestämts grunderna för fördelningen af vägaunderhållet inom östra området af Ulrikasborgs brunnsspark, fastställdes af Magistraten¹⁰⁾ den närmare fördelningen af nämnda underhåll, hvarigenom staden såsom egare af villorna N:ris 17, 21, 22 och 23 ålades resp. 2,131, 3,215, 3,620 och 2,715 % samt för stadens öfriga andelar i vägarna 15,498 % af hela underhållskostnaden. Tillika fastställdes den mellan Drätselkammaren å stadens vägnar samt öfriga egare

Vägaunderhållet inom Brunnsparkens östra område.

¹⁾ Drkns prot. den 2 aug. § 10 och den 9 aug. § 29. — ²⁾ D:o d:o den 6 sept. § 17. — ³⁾ D:o d:o den 19 juli § 18. — ⁴⁾ D:o d:o den 24 maj § 17. — ⁵⁾ D:o d:o den 26 april § 2 och den 3 maj § 18. — ⁶⁾ Se ofvan pag. 26. — ⁷⁾ Se 1888 års berättelse pag. 25. — ⁸⁾ Drkns prot. den 3 maj § 18. — ⁹⁾ Se 1888 års berättelse pag. 101. — ¹⁰⁾ Mag:ns prot. den 22 dec. 1888 § 7, Drkns prot. den 1 febr. § 37.

af villor inom nämnda område träffade öfverenskommelsen angående såväl underhållets och renhållningens af vägarne jemte trottoirer som ock snöplogningens å desamma verkställande genom stadens försorg, hvilken öfverenskommelse skulle gälla från den 1 januari 1889 tills densamma å någondera sidan uppsades, med förbehåll att uppsägningen borde ske inom den 1 december för att öfverenskommelsen skulle upphöra att gälla från den 1 påföljande januari.

Hamnbanc-
frågan.

Efter det Stadsfullmäktige under föregående år uppdragit¹⁾ åt Drätselkammaren att, efter verkställande af nödiga undersökningar, i samråd med Jernvägsstyrelsen uppgöra förslag och kostnadsberäkningar för åstadkommande af en hamnbana från statsjernvägarnes bangård till Skatudden i enlighet med några antydda alternativ, afgaf Drätselkammaren²⁾ sagda förslag och beräkningar för följande fyra särskilda sträckningar: I) från Tölö jernvägsbank längs stranden af Kaisaniemi park och Botaniska trädgården under långa bron och norr om ryska proviantmagasinet samt längs Brobergs- och Norra kajen till Skatudden med bispår till Södra hamnen; II) enligt alternativ I utom att linien skulle dragas i nivå med långa bron och söder om proviantmagasinet; III) från statsjernvägarnes vedplan öfver Kampmalmen, längs vestra och södra hafsstranden, Parkgatan, skeppsvarfsområdet och kajen kring Södra hamnen till Skatudden; samt IV) genom esplanaderna öfver Salutorget. Drätselkammarens dervid gjorda förslag gick ut på att Stadsfullmäktige i förstärkt antal skulle besluta:

att af de olika projekten till åstadkommande af en hamnbana för Helsingfors godkänna alternativ III, för hvilken jernväg kostnaderna voro beräknade till 2,299,232 mark, hvaraf dock 127,055 mark belöpte sig å arbeten inom statsbangårdens område, om hvilkas utförande Jernvägsstyrelsen allaredan gjort framställning, samt 333,884 mark representerade värdet af mark som staden för jernvägen skulle disponera;

att ofvan nämnda jernväg skulle för stadens räkning utföras, i hvilket afseende koncession borde å jernvägen utverkas, med tillkännagifvande att staden hade för afsigt att söka öfverlemna jernvägens exploitation åt statsjernvägarne;

att medel till jernvägsbyggnaden skulle till en början anskaffas sålunda att staden hos Styrelsen anhöll om ett förskott på billiga vilkor, till belopp af högst 2,000,000 mark att lyftas i mån af behof uti poster af exempelvis 100,000 mark, med skyldighet för staden att återbetala förskottet sedan jern-

¹⁾ Se 1888 års berättelse pag. 27. — ²⁾ Drkns skrivf. N:o 267 af 29 dec. (Stfgs tryckta handl. för 1890 N:o 6).

vägsbyggnaden blifvit färdig och afsynad samt i hvarje fall inom fem år efter det första raten lyftats;

att Stadsfullmäktige, med framhållande af de betydliga uppoffringar staden stode i beråd att ikläda sig för förbättrandet af sina hamnförhållanden och kommunikationer samt under åberopande af att de hamnbanor, som i öfriga städer utförts, till största delen bekostats af statsverket, ville hos Styrelsen anhålla att för jernvägsanläggningen och dermed förenade hamnarbeten måtte af statsmedel beviljas en subvention till belopp af en miljon mark;

att för återbetalande af de utaf statsverket för jernvägsanläggningen förskotterade medlen, till den del desamma icke betäcktes af ofvan nämnda subvention, skulle af staden upptagas ett obligationslån med längre amorteringstid; samt

att för banbyggnadens utförande skulle tillsättas en byggnadsstyrelse af fyra personer.

Beträffande arbetet i planteringarna under 1889 har stadens under året nyantagna trädgårdsmästare till Drätselkammaren afgifvit följande berättelse: Stadens planteringar.
Underhåll.

„Från den 20 maj, då undertecknad tillträdde stadsträdgårdsmästarbefattningen, och till årets slut hafva följande arbeten blifvit utförda:

I planteringarna hafva arbetena hufvudsakligen bestått i att underhålla gräsplaner, promenadgångar, lekplaner, chausséer och dammar samt träd- och buskpartier m. m.

Gräsplanerna voro i allmänhet tufviga och ojemna samt till stor del bevuxna med ogräs. För att afhjelpa detta erfordras en grundlig planering och påfyllning med mull samt insåning med dertill lämpligt gräsfrö, men till följd af den långt framskridna årstiden kunde icke dessa arbeten utföras, utan inskränktes desamma endast till att inså gräsfrö på sådana ställen der gräset visade en svag och ojemn växtlighet.

Komplettering af träd och buskar måste äfven af ofvan nämnda skäl hän-skjutas till kommande år.

Staden öfvertog vården och skötseln af Riddarhusqvären mot en årlig ersättning af 300 mark¹⁾. Planteringarne derstädes voro högst vanvårdade och måste till följd häraf genomgå en grundlig omläggning och förändring; fördenskull blefvo de gamla och vanprydande buskagen undanröjdade, gångar anlagda, gräsplanerna planerade och insådda med gräsfrö. En mindre vattenfontän placerades i midten af sqvären och omgafs med blad- och blomsterväxter²⁾. Äfven framför Riddarhustrappan blef en mindre blomsteranordning utförd. Riddarhus-qvären.

¹⁾ Se ofvan pag. 27. — ²⁾ För denna skulle Direktionen för riddarhuset till staden utbetala ersättning af högst 500 mark, Drkns prot. den 31 maj § 37 och den 21 juni § 37.

Växterna såväl till nämnda planteringar, som till dem omkring Runebergs staty, levererades från Finska Trädgårdsföreningen.

Brunnsparkens
omreglering.

Till Brunnsparken har transporterats mull och fyllnadsämnen att der uppläggas för kommande behof till de föreslagna försköningsarbetena. Det beviljade anslaget för nämnda ändamål öfverskreds med *Smk* 314: 20, emedan ett större parti mull kunde erhållas från den under arbete varande Repslagaregatan, och för att planteringarna icke skulle gå miste om denna mull, användes för transport af densamma ofvanstående belopp.

Till Observatoriibergen har transporterats ett mindre parti fyllning och mull.

För ofvannämnda arbeten hafva uti stadens promenader, planteringar och trädskolor $2,929\frac{3}{4}$ karldagsverken, $1,476\frac{1}{4}$ qvinnodagsverken samt 415 hästdagsverken blifvit utförda. Af fyllning, lersand, grus och mull hafva transporterats till här nedanstående platser inalles 9,826 lass.

Fördelningen
af arbetskost-
naderna.

Härtill bifogas ytterligare en förteckning öfver omkostnaderna, fördelade på följande planteringar:

Esplanaderna.

1,110 karl- och qvinnodagsverken	1,929: —	
95 $\frac{1}{4}$ hästdagsverken	571: 50	
476 lass mull och fyllning	218: 40	
Blomsterväxter omkring Runebergs staty	996: 42	3,715: 32

Kaisaniemi.

938 $\frac{1}{2}$ karl- och qvinnodagsverken	2,007: 90	
97 hästdagsverken	582: —	
482 lass mull och sand	237: 80	2,827: 70

Brunnsparken.

701 $\frac{3}{4}$ karl- och qvinnodagsverken	1,287: 42	
82 $\frac{1}{2}$ hästdagsverken	495: —	1,782: 42

Djurgården.

292 $\frac{3}{4}$ karl- och qvinnodagsverken	682: 75	
20 hästdagsverken	120: —	802: 75

Riddarhussqvären.

359 $\frac{1}{4}$ karl- och qvinnodagsverken	1,032: 33	
19 $\frac{3}{4}$ hästdagsverken	118: 50	
1,001 lass fyllning, lersand och mull m. m.	699: 10	
Fontän	228: —	
Vattenpost med rörledning	474: 95	

Blomsterväxter	201: 79	
Diverse	125: 40	2,880: 07

Sqvären vid Finlands Bank.

130 karl- och qvinnodagsverken	250: 30	
11 hästdagsverken	66: —	316: 30

Kyrkotorget.

87 karl- och qvinnodagsverken	189: 02	
4 ³ / ₄ hästdagsverken	28: 50	217: 52

Trekanten.

118 ¹ / ₂ karl- och qvinnodagsverken	274: 55	
8 ¹ / ₄ hästdagsverken	49: 50	
50 lass lersand	20: —	344: 05

Brunnsplanen.

208 ¹ / ₂ karl- och qvinnodagsverken	476: 85	
11 ¹ / ₄ hästdagsverken	67: 50	544: 35

Elisabetstorget.

52 ³ / ₄ karl- och qvinnodagsverken	123: 85	
3 ¹ / ₄ hästdagsverken	19: 50	143: 35

Kommunala sjukhuset.

25 ¹ / ₂ karldagsverken	56: 20	
¹ / ₂ hästdagsverk	3: —	59: 20

Trädskolorna.

50 ³ / ₄ karldagsverken	— —	105: 45
---	-----	---------

Mullgården.

5 karldagsverken	— —	19: 40
----------------------------	-----	--------

Materialgården.

28 ¹ / ₄ karldagsverken	123: 95	
¹ / ₂ hästdagsverk	3: —	126: 95

Parkgatan.

32 ¹ / ₂ hästdagsverken, vattning	— —	195: —
---	-----	--------

Östra villavägen.

15 ¹ / ₂ hästdagsverken, vattning	— —	93: —
---	-----	-------

Alléen i Brunnsparcken.

5 hästdagsverken, vattning	— —	30: —
Soffor och Säten	— —	305: 50
Diverse	— —	3,467: 37
Omkostnaderna från den 1 januari till och med den 20 maj hafva uppgått till	— —	5,310: 09
Hägnader	— —	1,454. —
	Fmk	— — 24,740: 37

Brunnsparckens nyanläggning.

227 karldagsverken	909: 55	
7 hästdagsverken	42: —	
6,033 lass mull och fyllnadsämnen	<u>4,362: 65</u>	5,314: 20

Observatoriibergens nyanläggning.

70 $\frac{1}{2}$ karldagsverken	231: 80	
1 hästdagsverk	6: —	
1,784 lass mull och fyllning	<u>937: 10</u>	<u>1,174: 90.^a</u>

b) Arenden beträffande stadens lösa egendom och penningeväsen.

Underhållet af
brandtele-
grafen.

Emedan Allmänna telefonaktiebolaget uppsade det under föregående år afslutade¹⁾ kontraktet angående underhållet af brandtelegrafen, vidtogs åtgärd²⁾ om brandtelegrafens underhåll genom brandverkets egen försorg, och skulle detta underhåll ombesörjas af en brandkonstapel under uppsigt af brandmästaren³⁾.

Inventariibo-
kens komplette-
ring.

Inventariiboken öfver stadens löseegendom kompletterades genom införskaffande från de särskilda nämnderna af uppgifter om timade förändringar. Sammandrag af nämnda bok meddelas längre fram bland tabellbilagorna.

Inkomster och
utgifter under
1889.

Bland dessa bilagor ingå äfven redogörelsen för stadens inkomster och utgifter under 1889, jemförelsen mellan den fastställda budgeten och det faktiska bokslutet samt uppgiften om stadskassans ställning vid årets utgång.

Stadens kassa-
kreditiv.

Emedan det kontokurantkontrakt, Drätselkammaren under föregående år afslutat med Wasa Aktiebank⁴⁾, utgick den 1 februari samt banken ej var villig att på samma vilkor förnya kontraktet, afslöt Drätselkammaren, efter försig-

¹⁾ Se 1888 års berättelse pag. 96. — ²⁾ Drk:ns prot. den 1 febr. § 25. — ³⁾ D:o d:o den 31 maj § 31. — ⁴⁾ Se 1888 års berättelse pag. 96.

gångna underhandlingar, ett kreditivkontrakt¹⁾ med Nordiska Aktiebanken för handel och industri, enligt hvilket staden för det saldo, hvarmed dess uttagningar intill 300,000 mark öfverstege insättningarne, skulle erlægga en ränta af $4\frac{1}{2}$ % pr år, medan staden åter för hvarje creditsaldo skulle åtnjuta en ränta af 2 % . Kontraktet afslutades blott för ett halft år, men prolongerades sedermera²⁾ för samma tid, hvarjemte kreditens maximibelopp derefter förhöjdes³⁾ till 600,000 mark.

I hvilken mon denna kredit under året togs i anspråk, framgår af följande uppgift om räkningens saldo vid utgången af hvarje månad:

	Stadens skuld	Stadens fordran
	<i>Frnk</i>	<i>Frnk</i>
ult. januari	165,500	—
” februari	218,500	—
” mars	173,300	—
” april	206,800	—
” maj	—	41,700
” juni	—	47,700
” juli	142,100	—
” augusti	178,000	—
” september	200,000	—
” oktober	196,000	—
” november	414,000	—
” december	400,000	—

Vid den 1 november 1889 verkställd⁴⁾ utlottning af obligationer, hörande till de i stöd af Kejs. Senatens resolutioner af den 17 maj 1876 och den 7 augusti 1882 upptagna vattenlednings- samt nybyggnads- och regleringslånen, utföllo följande nummer till inlösen:

Utlottning af
obligationer.

Vattenledningslånet af 1876:

Serien Litt. A: N:ris 40, 150, 170, 195, 394.

” ” B: ” 101, 130, 210, 232, 379, 392, 594, 846, 899, 937, 1012, 1094, 1117, 1361.

” ” C: ” 92, 377, 438, 489, 608, 710, 728, 883, 956, 1011, 1094, 1105.

¹⁾ Drkns prot. den 18 jan. § 13. — ²⁾ D:o d:o den 2 aug. § 22. — ³⁾ D:o d:o den 6 sept. § 20. — ⁴⁾ D:o d:o den 1 nov. § 1 och den 8 nov. § 18.

Nybyggnads- och regleringslånet af 1882:

Serien Litt. A: N:ris 2, 4, 42.

” ” B: ” 45, 166, 217, 318, 328, 376, 380, 434, 453, 466, 467,
500, 596.

” ” C: ” 79, 92, 105, 183, 217, 269, 326, 327, 375, 434, 451,
472, 553, 561, 574, 634, 718.

Beträffande redogörelsen för stadens inkomstgifvande rättigheter torde främst böra intagas följande af t. f. trafikamreraren afgifna berättelse om trafikkontorets verksamhet samt uppbörden af trafik- m. fl. afgifter.

Trafikkontorets
verksamhet.

„På sätt af medföljande tablå¹⁾ framgår, steg Trafikkontorets debitering för 1889 till Fmk 309,205: 54. Deraf belöpa sig på tolagsafgiften Fmk 104,407: 29, på trafikafgiften Fmk 270,519: 84, mätningafgiften Fmk 3,380: 93, transitomagasinshyra Fmk 51: 88 samt debetsedelafgiften Fmk 845: 60. Debiteringen öfverstiger 1888 års slutsiffra med öfver 54,000 mark, deraf tolagen med inemot 13,000 och trafikafgiften med närmare 41,000 mark. I budgetförslaget för 1889 upptogs tolagen till 80,000 och trafikafgiften till 230,000 mark. De faktiska debiteringssiffrorna öfverskjuta alltså de beräknade med resp. 24,400 och 40,500, eller i det närmaste 65,000 mark. Den kontanta uppbörden 1889 har utgjort Fmk 370,626: 85. Utestående den 31 december voro Fmk 8,578: 69. Häraf komma på Statsjernvägarnes räkning icke mindre än Fmk 7,250: 82. Af återstoden Fmk 1,327: 87 belöpa sig på december månad Fmk 1,185: 61, på de föregående månaderna endast Fmk 142: 26, som ej kunnat indrifvas. Utaf december månads rester torde Fmk 18: 38 vara att betraktas såsom osäkra, den största delen, Fmk 1,167: 23, deremot såsom säkra. Den summa, som ej torde kunna indrifvas, komme sålunda, oberäknadt statsjernvägarnes trafikafgifter, att för året uppgå till Fmk 160: 64. Häröfver måste jag utbe mig att framdeles få afgifva skild redovisning jemte förslag till afskrifning; i detta nu kunna bestämda siffror ej presteras, enär sista restlängden för december först måste indrifvas och redovisas samt ett par poster äro beroende på konkursbevakning. På samma gång hoppas jag kunna klargöra kontot med statsjernvägarne, som varit beroende af processen rörande trafikafgiftens erläggande af kronan. Tyvärr kommer den ojemförligt största parten i följd af domstolsutslaget i högsta instans att måsta afskrifvas. Utaf hela vår fordran hos Statsjernvägarne för 1889 belöpa sig nämligen på den egentliga oss frändömda trafikafgiften Fmk 6,910: 05, resten Fmk 340: 77 på tolagen och debetsedelafgiften, hvilken vid nyutskrifning af debetsedlarne böra inlöpa fullt.

¹⁾ Se längre fram bland tabellbilagorna.

Uppbörden för 1889 angafs här ofvan till Fmk 370,626: 85. Härtill komma dock i början af året å 1888 års debitering influtna Fmk 780: 09 äfvensom en af Universitetet för 1889 tvefaldt inbetald räkning å Fmk 2: 98, så att hela kassauppbörden under 1889 utgjort Fmk 371,409: 92. Men som i januari 1889 återburos å 1888 års öfverbetalningar ett belopp af 87 penni, slutade sig kassörens uppbördslängd å Fmk 371,409: 05, på sätt äfven rapporten för december utvisar. — Af 1888 års debitering utestodo genom Drätselkontoret såsom rester till 1889 inalles Fmk 4,370: 27. Häraf hafva i början af januari 1889 indrivits Fmk 789: 42; till indrifning genom Magistraten hade öfverlemnats 2 räkningar på tillsammans 2: 88; till afskrifning föreslogos direkte hos Drätselkammaren Fmk 57: 80 samt hos Drätselkontoret Fmk 63: 58; genom Trafikkontoret hafva, såsom förut nämnts, under 1889 uppburits 780: 09; summa 1,693: 77. Återstoden Fmk 2,676: 50, bestickande sig endast och allenast i på statsjernvägarne ställda räkningar, voro oafgjorda vid 1889 års utgång, emedan det definitiva domslutet i processen med Statsjernvägarne först den 31 december kom Trafikkontoret tillhanda.

Vid 1888 års utgång hade kassan i följd af några smärre öfverbetalningar ett öfverskott af Fmk 1: 31. Härå har, såsom ofvan antydts, under 1889 återbetalts 87 penni. Återstoden 44 penni, såsom icke i behörig tid återfordrad, torde bokföras såsom tillfällig inkomst utan att vidare balansera.

Beloppet af den Helsingfors stad tillfallande tolag för till uppstad destinerade varor är mig icke bekant, emedan denna inkomst inflyter direkte till Drätselkontoret. — Detsamma är fallet med de af Drätselkammaren medgifna restitutionerna, hvilka jemväl verkställas af Drätselkontoret. Jemte tablå öfver 1889 års debitering och uppbörd för de skilda månaderna närslutas härjemte summarisk redovisning öfver Trafikkontorets hela uppbörd under 1889 äfvensom kassaredogörelse för såväl Hamn- som Trafikkontoret.“

Uti de under föregående år hos Guvernören anhängiggjorda¹⁾ tvisten angående statsjernvägarne skyldighet att erlægga trafikafgift för särskilda varor, som till staden sjöledes importerats för jernvägarne räkning, resolverade Guvernören²⁾, att, alldenstund ifrågavarande varor blifvit till landet för kronans räkning inhemtade, fördenskull och emedan kronan, jemlikt 14:de punkten af kongl. resolutionen på städernas besvär, gifven den 12 april 1739, är för sina fartyg och varor frikallad från vägare-, bro-, hamn- och mätarepenningar, till hvilka den statsjernvägarne påförda afgiften måste hänföras, och då

Tvist angående statsjernvägarne skyldighet att erlægga trafikafgift.

¹⁾ Se 1888 års berättelse pag. 100. — ²⁾ Guv:ns utslag den 25 febr., Drkns prot. den 15 mars § 14.

den omständigheten att kronan eller statsjernvägarne enligt den för Helsingfors stadfasta taxa af den 10 april 1888 ej vore från erläggande af stadsafgifter befriade, icke kunde i någon mon förminska kronans i nyssberörda allmänna resolution behörigen tillförsäkrade rättighet, statsjernvägarne voro ifrån nu ifrågavarande afgift frikallade. Drätselkammaren anförde underdåniga besvär öfver utslaget ¹⁾, under framhållande bl. a. af att åberopade kongl. resolution uppenbarligen blott afsåg transport af kronopersedlar, enär städerna i densamma uttryckligen tillförsäkrats dem tillkommande afgifter för varor, som „vid någon för kronans behof skedd entreprenad och auktion eller när kontrakt om leveranser slutas“ kunde bli underkastade debitering, men Kejs. Senaten fann ²⁾ Drätselkammaren icke hafva anført skäl till ändring af Guvernerens utslag.

Hamnkontorets uppbörd. Angående beloppet af de vid Hamnkontoret uppdebiterade afgifterna meddelas uppgift uti de längre fram intagna tabellbilagorna.

Utlekning af fasta fiskförsäljningsplatser. De i fiskarhamnen i Södra hamnen anordnade 30 fasta platserna för fiskförsäljning utarrenderades af Drätselkammaren ³⁾ för tiden från den 1 juni 1889 till samma dag 1890 för afgifter, som varierade mellan 100 och 206 mk samt inalles utgjorde 3,990 mk, motsvarande i medeltal 133 mk för hvarje plats.

Stadskällarerättigheter. Rättigheten att hålla stadskällare, som till den 1 juni 1890 varit upplåten åt handlanden A. F. Lindholm för en årlig afgift af 1,250 mk, öfverläts af honom med Drätselkammarens begifvande ⁴⁾ från den 1 december för den återstående tiden till restauratrisen H. K. Tukiainen.

Inventeringar af stadskassan. Vid de inventeringar af stadskassan, som jemlikt kommunalförfattningens stadgande hvarje kvartal försiggått i stadgad ordning, liksom ock vid de tvänne extra inventeringar, hvilka på grund af Drätselkammarens år 1878 fattade beslut förrättats af tvänne utaf Kammarens ledamöter, på tider som af dem utsatts, hafva några skäl till anmärkningar ej förekommit.

Försäljningen af K. O. Rosengrens donationsfond tillhörig fastighet. Den af Stadsfullmäktige beslutna ⁵⁾ försäljningen af den utaf gårdsegaren Karl Olof Rosengren till staden donerade hälften af gården N:o 6 vid Brunns-husvägen lät Drätselkammaren föranstaltas af auktionskammaren ⁶⁾. Köpeskillingen utgjorde 11,750 mk.

Makarne Silfvius' donationsfond. Hos Drätselkammaren anmältes under året att handlanden Erik Johan Silfvius, — hvilken jemte sin före honom hädangångna hustru Gustafva Fredrika Silfvius genom testamente af den 22 maj 1887 till staden donerat fyra tolfedelar af bemälda makars qvarlätenskap, för att under namn af makarne

¹⁾ Drkns brefk. N:o 134. — ²⁾ Kejs. Senatens utslag den 11 okt., Drkns prot. den 1 nov. § 13. — ³⁾ D:o d:o den 17 maj § 1. — ⁴⁾ D:o d:o den 22 nov. § 3. — ⁵⁾ Se ofvan pag. 41. — ⁶⁾ Drkns prot. den 18 okt. § 12.

Silfvius' donationsfond⁴ förvaltas såsom ett stående kapital, hvaraf den årliga räntan borde användas till bekostande af stadens folkskolor — affidit, hvarför Drätselkammaren beslöt¹) låta å stadens vägnar bevaka testamentet, hvilket jemväl efter fru Silfvii frånfalle år 1880 blifvit af staden bevakadt.

c) *Särskilda andra af Drätselkammaren handlagda ärenden.*

Med anledning af ett utaf Stadsfullmäktige Drätselkammaren under år 1887 gifvet uppdrag utarbetade Kammaren förslag till nytt reglemente och ny taxa för vattenledningen²), hvilket i hufvudsak afsåg införandet af obligatorisk vattenmätning i stället för det förut jemsides med debitering enligt mätare använda diskretionssystemet, eller debitering per rum, kreatur m. m., hvarjemte i sammanhang härmed föreslogos några häraf föranledda förändringar, nämligen bestämning om de privata ledningarnes från hufvudröret till mätaren utförande genom stadens försorg, fixa rabatter för större konsumtion samt vid inträffade läckor, nedsättning af hyran för vattenmätare m. m. Förslaget kom till behandling hos Stadsfullmäktige först under följande år.

Sedan stadsingenjören från Stockholm införskaffat en närmare redogörelse för de derstädes begagnade metoderna för tillverkning af och stenläggning med nubbsten (tuktdad sten)³), beslöt Drätselkammaren⁴) fastställa typerna för den nubbsten, som vid stadens arbeten komme att begagnas, i nära öfverensstämmelse med de i Stockholm använda, hvarjemte Kammaren hemstälde⁵), det Magistraten skulle till efterföljd fastställa ungefär enahanda bestämningar i fråga om den nubbsten, som af enskilde gårdsegare begagnades vid beläggning af deras gatuandelar och gångbanor.

Förteckningen öfver stadens fasta egendom blef under året kompletterad genom införandet af skedda förändringar; hvarjemte stadens säkerhetshandlingar granskades och nödiga åtgärder till bevarande af stadens rätt i förekommande fall vidtogos.

Förutom i förut omnämnda fall blef stadens talan genom Drätselkammarens försorg bevakad uti åtskilliga judiciela och administrativa ärenden, i hvilka staden var part eller annars hade något intresse att tillgodose. De flesta af dessa gälde kommunaltaxering eller debitering af allmänna afgäl-

¹) Drkns prot. den 4 okt. § 16. — ²) D:o d:o den 29 dec. § 3, Drkns skrivv. N:o 268 af 29 dec. (Stfgs tryckta handl. för 1890 N:o 8). — ³) Drkns prot. den 8 febr. § 16. — ⁴) D:o d:o den 28 juni § 15, den 22 nov. § 18 och den 20 dec. § 19. — ⁵) Drkns skrivv N:o 259 af 20 dec.

Nytt reglemente och ny taxa för vattenledningen.

Fastställande af typer för nubbsten.

Komplettering af fastighetsboken. — Granskning af säkerhetshandlingar.

Bevakande af stadens rätt i taxeringsärenden, rättegångar m. m.

der¹⁾ äfvensom inteckning af staden tillkommande arrendefgifter²⁾, vidare ersättning för höjning af gata³⁾, ersättning för ombesörjande af gatuunderhåll⁴⁾, qvarstad å lön⁵⁾, bortskaffande af otillåten kanal⁶⁾ m. m.

Drätselkamma-
rens medlem-
mar.

Drätselkammaren bestod under året af vicehäradshöfdingen A. Norrmén (ordf.), hofrådet C. Nummelin (viceordf.), juriskandidaten L. v. Pfaler (afgick i början af året och ersattes af handlanden M. Hallberg), bandirektörsassisten Th. Frosterus, ingenjören K. M. Moring och murarmästaren A. Ärt. Suppleanter voro: maskindirektörsassistenten K. A. Nordman, kommunalrådet F. V. Grönqvist och byggmästaren E. Heikel.

Drätselkamma-
rens sammanträ-
den, antalet
ärenden m. m.

Drätselkammaren hade under året inalles 62 sammanträden, af hvilka 52 ordinarie och 10 extra. Dervid handlades inalles 1,075 diariiförda ärenden, af hvilka 76 voro beroende från de föregående åren samt 999 nya. Af dessa blefvo 992 befordrade till slut samt 83 beroende på vidare åtgärd. Anordningar utfärdades till ett antal af 1765. Paragrafantalet i Kammarens protokoll under året uppgick till 1,685 samt brefnummern till 268.

III. Fattigvårdsstyrelsen.

Den af Fattigvårdsstyrelsen till Drätselkammaren afgifna redogörelsen för dess verksamhet under år 1889 är, med uteslutande af särskilda tabeller hvilka i hufvudsak intagits längre fram, af följande lydelse:

Fattigvårdens
medlemmar och
tjenstemän.

„Den styrelse, som under loppet af år 1889 handhaft stadens fattigvård, har utgjorts af följande invalde personer, nemligen: ordförande, sekreteraren vid Öfverstyrelsen för väg- och vattenbyggnaderna B. Sirén samt ledamöterna

¹⁾ Drkns prot. den 4 jan. § 30, den 8 mars § 6, den 12 april § 25, den 26 april § 21, den 3 maj §§ 35, 43 och 44, den 10 maj §§ 25 och 26, den 17 maj § 28, den 24 maj §§ 8, 9 och 10, den 7 juni § 17, den 21 juni § 16, den 9 aug. § 22, den 16 aug. § 13, den 23 aug. §§ 7 och 8, den 6 sept. §§ 21, 22 och 23, den 20 sept. § 19, den 27 sept. § 33, den 25 okt. § 22 och den 22 nov. § 22. — ²⁾ D:o d:o den 4 jan. § 9, den 11 jan. § 23, den 1 febr. § 6, den 8 febr. § 2, den 1 mars § 2, den 22 mars § 5, den 29 mars § 1, den 5 april § 6, den 17 maj § 5, den 31 maj §§ 1 och 5, den 18 juni § 2, den 9 aug. § 26, den 23 aug. § 4, den 20 sept. § 4, den 22 nov. § 4, den 13 dec. §§ 3 och 4 och den 20 dec. § 4. — ³⁾ D:o d:o den 12 april § 19 och den 21 juni § 30. — ⁴⁾ D:o d:o den 21 juni § 36 och den 20 dec. § 6. — ⁵⁾ D:o d:o den 6 sept. § 24. — ⁶⁾ D:o d:o den 13 sept. § 8 och den 8 nov. § 30.